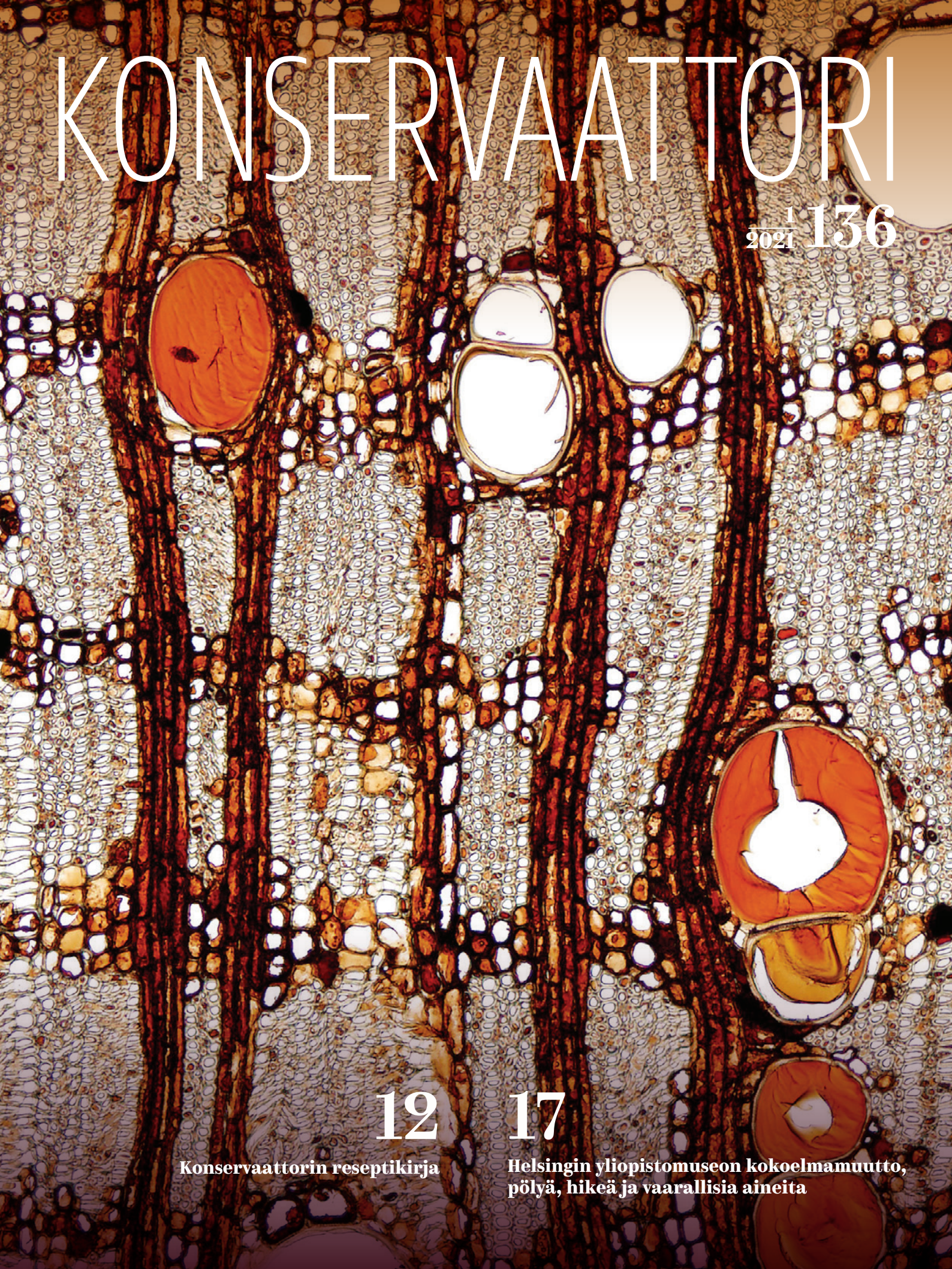

KONSERVAATTORI

2021 ¹136

12

Konservaattorin reseptikirja

17

Helsingin yliopistomuseon kokoelmamuutto,
pölyä, hikeä ja vaarallisia aineita

Konservattoriliitto (PKL) on kulttuuriperinnön säilyttämiseen erikoistuneen ammattikunnan konservattoreiden yhdistys. Sen tarkoituksena on kehittää konservointialaa, valvoa ammattikunnan etuja ja toimia konservointialan edustajana Suomessa. Yhdistys julkaisee Konservattori-lehteä, järjestää koulutuspäiviä alan teemoihin liittyen sekä osallistuu konservoinnista käytävään keskusteluun. Konservattoriliitto muodostaa yhdessä muiden pohjoismaiden osastojen kanssa Pohjoismaisen konservattoriliiton (NKF).

"Kannustan jäseniä osallistumaan koulutuspäiviin, lähettämään ideoita ja toiveita, kirjoittamaan lehteen koulutuksista ja konservoimistaan kohteista ja osallistumaan toimintaan myös luottamustehtävissä."

Nina Jolkkonen-Porander

Kannen kuva: Poikkileikkauspinta omuafrikanmahongista (Entandrophragma candollei).

Kuva: Wikimedia commons.

SISÄLLYS

- 3 Pääkirjoitus
- 6 PKL tiedottaa
- 8 Puheenjohtajan viimeinen sana
- 9 8 kysymystä
- 10 Konservattorin reseptikirja
- 12 Konservointiopiskelijoiden innovaatioprojektien yleisössä
- 15 Helsingin yliopistomuseon kokoelmamuutto
- 21 Pienoismalli Savonlinnan kaupungista 1930-luvun lopulla
- 25 IIC:s 28 Biennal Congress
- 26 Kevään koulutuspäivän aiheena digitaalinen kulttuuriperintö
- 28 Suomen väriyhdistyksen Iiris-palkinto
- 29 Hiukan materiaalien tunnistuksesta-Puu
- 34 PKL Toimintakertomus
- 37 PKL Talousarvio

KONSERVATTORI

Pohjoismaisen konservattoriliiton
Suomen osasto ry

Nordiska konservatorförbundet
Finländska sektion rf

www.konservattoriliitto.fi
www.facebook.com/konservattoriliitto
http://konservattoriliitto.blogspot.fi/
https://www.instagram.com/
/konservattoriliitto/

Puheenjohtaja:
Nina Jolkkonen-Porander
puheenjohtaja.pkl@gmail.com

Lehden työryhmä:
Heidi Alanen
Anniina Hatakka
Elviira Heikkilä
Elina Wirkkala

Lehden toimituksen sähköposti:
pkllehti@gmail.com

**Osoitteenmuutokset,
puuttuvat lehdet ja jäsenasiat:**
Karoliina Hämäläinen
jasensihteeri.pkl@gmail.com

Konservattori-lehti
Numero 136
Painovuosi 2021
ISSN 0780-0223 (painettu)
ISSN 2343-1814 (verkkojulkaisu)
Levikki 300 kpl
2 numeroa vuodessa

Ilmoitushinnat:
2/1 sivu 80 €/lehti (128 €/vuosi)
1/1 sivu 55 €/lehti (88 €/vuosi)
1/2 sivu 50 €/lehti (48 €/vuosi)
Takakansi 80 €/lehti (128€/vuosi)
Vuositilauksen hinta 50 €

Aineistopäivät:
Numero 137
Ilmestyy loka-/marraskuussa 2021
Aineistoehdotukset 31.5.2021 mennessä
Sisäänjättöpäivä 30.6.2021 mennessä

Numero 138
Ilmestyy maalis-/huhtikuussa 2022
Aineistoehdotukset 31.12.2021 mennessä
Sisäänjättöpäivä 31.1.2021 mennessä

Ulkoasun suunnittelu:
Anna Mattsson/Suomi Design Oy

Painopaikka: Libris Oy, Helsinki

PÄÄKIRJOITUS

HEI KAIKKI LUKIJAT JA Tervetuloa Vuoden 2021 ensimmäisen konservattori-lehden pariin!

Poikkeusolot jatkuvat, tosin melko erilaisin rajoituksin eri alueilla. Osa museoista ja arkistoista on voinut pitää ovensa auki syksystä asti, osa on edelleen kiinni. Asiakkaiden määrä on väistämättä vähentynyt aukiolosta huolimatta. Kaikella tällä on ollut vaikutuksensa niin instituutioiden omiin kuin itsenäisesti ammatiaan harjoittaviin konservattoreihin. Myös opiskelijat ovat tunteneet epävarmat ajat nahoissaan harjoittelu-paikkoja etsiessään.

Onneksi tälläkin pilvellä on hopeareunus, sillä suljettujen ovien ja liikku-misrajoitusten myötä on ollut mahdollisuus panostaa etäyhteyksiin ja toisenlaisiin kohtaamistapoihin.

Tässä lehdessä kerrotaankin kolmesta eri etäseminaarista. Viime marraskuun alussa PKL:n jäsenet pääsivät osallistumaan katto-organisaationsa IIC:n eli *International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works*'in kongressiin. Se oli niin onnistunut, että allekirjoittanut innostui liittymään henkilöjäseneksikin IIC:iin. Kongressista kerrotaan lisää **Heidi Alasen** jutussa. Uusi puheenjohtajamme **Nina Jolkkonen-Porander** raportoi tuoreeltaan kevään koulutuspäivistä, jonka aiheena oli Digitaalisen kulttuuriperinnön säilyttämisen haasteet. Tästä aiheesta kuulemme varmasti vielä lisää! Seminaarinnälkäämme tyydytti myös paperikonservoinnin opiskelijoiden innovaatioprojektien esittely, johon kutsuttiin osallistujia sähköpostilistan kautta. Yhteen innovaatioprojektiin, Konservattorin reseptikirjaan, tutustumme

tarkemmin **Sanna Sinervon** artikkelissa. **Elviira Heikkilä** esittää suppean yleiskatsauksen projektiesittelystä.

Uusi, tai uuvanha, onhan hän ollut puikoissa aiemminkin, puheenjohtajamme Nina esittäytyy meille 8 kysymystä konservattorille -palstalla. Lisäksi uusi hallitus ja toimihenkilöt kertovat itsestään kuuden kysymyksen (tai vastauksen) verran ja kuvien kera. Nyt on helpompi lähestyä heitä vakapa tapaamisissa, sitten kun sellaiset ovat taas mahdollisia.

Tämän lehden pisin artikkeli on kolmen kirjoittajan, **Jenni Jormalaisen, Riina Uosukaisen** ja **Anni Tuomisen** tekstikokoelma Helsingin Yliopistomuseon muutosta. Siinäpä vasta massiivinen ja hyvin opettavainen projekti! Kolme erilaista lähestymistapaa antaa meille muille paljon tietoa ja tunnelmia muutosta ja siihen liittyvistä kommervenkeistä. osalle meistä aihe on jo tuttu *Yliopistomuseo muuttaa* -blogista.

Tämä numero oli jo jäämässä ilman case studya eli tapauskertomusta, joka on yleisimpiä, varmaankin yleisin, tekstityyppi konservattorin työssä. Ehkäpä me olemme kirjoittaneet niitä niin paljon, ettemme enää miellä niitä mielenkiintoisiksi? Tai ehkä nyt ei vain ole ollut sopivia projekteja? Onneksi Alasen Heidi riensi hätiin ja saamme lukea Savonlinnan kaupungin pienois-mallin konservoinnista.

Materiaalien tunnistamisesta on toivottu artikkeleita lehtemme, sillä onhan se konservattorin työn olennaisimpia asioita ja pohjana kunto-

kartoituksille ja toimenpiteille. Materiaalien kirjo on valtava ja aiheesta on tervetullutta vaikka hyvinkin rajatut vinkit. Tässä numerossa Elviira Heikkilä kertoo hiukan puusta ja sen tunnistamisesta. Olisi hienoa jos jotkut innostuisivat jatkamaan aiheesta!

Lehteen on palannut muutaman vuoden jälkeen viralliset paperit, eli tämän vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio. Toivottavasti kohtaamme kevätkokouksessa!

Elviira Heikkilä

PKL TIEDOTTAA

HALLITUKSEN JA TOIMIHENKILÖIDEN ESITTELY

1. Nimi
2. Konservointiala
3. Valmistumisvuosi ja oppilaitos
4. Historiasi PKL:n hallituksessa/aktiivina
5. Missä työskentelet tällä hetkellä? Kerro lyhyesti työtehtävistäsi.
6. Mikä on parasta konservattorin työssä /työssäsi?

Hallitus

1. **Satu Haapakoski**
2. Esinekonservattori
3. Metropolia AMK 2012
4. Olen ollut mukana PKL:n toiminnassa jo melkein kymmenen vuotta. Tulin mukaan rakentamaan konservoinnista kertovaa kiertonäyttelyä. Sen jälkeen minut houkuteltiin mukaan tekemään Konservattori-lehteä. Olen ollut myös mukana järjestämässä Monumental Treasures -kongressia. Kongressityöryhmästä hyppäsin mukaan hallitustoimintaan. Lisäksi olen ollut vahvasti mukana PKL:n nettisivujen uudistuksessa. Eli kaikenlaista on tullut jo puuhailtua PKL:ssä.
5. Olen tällä hetkellä opintovapaalla Kansallismuseon projektikonservattorin hommista ja töissä Museoviraston arkisto- ja tietopalveluissa korkeakouluharjoittelijana. Aloitin muutama vuosi sitten IT-tradenomi opinnot ja teen siihen liittyvää työharjoittelua Museovirastossa. Toivon, että tämä avaa minulle mahdollisuuksia yhdistää tietojenkäsittelyosaamista ja museoalan ymmärrystä.
6. Konservattorin töissä parasta on ihanat ja mielenkiintoiset esineet, jotka tuovat eteen aina uusia yllätyksiä. Nykyisessä työssäni parasta on monimutkaisten ongelmien ratkaisu ja osaamisen kehittyminen.

1. **Katri Lahti**
2. Huonekalukonservattori
3. Metropolia AMK 2008, YAMK 2015, JYU Museologian perusopinnot 2020
4. Hallituksen jäsen 2019 lähtien
5. Työskentelen Kansallismuseon kokoelmien parissa Museoviraston kokoelmakeskuksessa. Tällä hetkellä päätyöni liittyy kokoelmien siirtoon. Vastaan erityisesti isojen esineiden säilytys- ja hyllytys suunnittelusta. Työhöni kuuluu esineiden puhdistusta, valokuvausta, pakkausta sekä esinetietojen tarkistusta. Olen mukana myös useissa muissa Kansallismuseon hankkeissa ja teen yhteistyötä eri alojen konservattoreiden, tutkijoiden ja intendenttien kanssa.
6. Konservattorin työssä parasta on se, että pääsee tarkastelemaan läheltä esineitä, joita harva pääsee edes näkemään. Myös työkaverit ja työilmapiiri on meillä hyvä.

PKL TIEDOTTAA

1. **Johanna Lehtola**
2. Rakennuskonservattori
3. SeAMK 2012 ja Metropolia AMK 2020
4. Hallituksen jäsen 2020 alkaen
5. Työskentelen Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy:n konservattorina sekä asbesti- ja haitta-aineasiantuntijana. Työkseni teen kartoituksia, tutkimuksia, suunnittelua ja dokumentointia vaihtelevissa kohteissa korjausrakentamisen projektien parissa. Työkohteeni ovat useimmiten kulttuurihistoriallisia arvokohteita Uudenmaan ja Varsinais-Suomen alueilla.
6. Parasta työssäni ovat erilaiset työkohteet ja niiden tuomat haasteet. Pääsen myös työskentelemään erittäin mukavien ja ammattitaitoisten työkavereiden kanssa. Yksikään päivä ei ole samanlainen ja koskaan ei tiedä, mitä seuraava kohde tuo tullessaan.

1. **Sanna Niemi-Pynttari**
2. Esinekonservattori
3. Metropolia AMK 2004, Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos 1993
4. Hallituksen jäsen 2020 alkaen
5. Työskentelen Helsingin kaupunginmuseossa esinekonservattorina. Siirryin vuoden alusta kokoelmakeskuskonservattorista esinekonservattoriksi eläkkeelle jääneen kollegan tilalle ja näin aukeni mahdollisuus saada vaihtelua työtehtäviin hyvästä työyhteisöstä luopumatta. Useiden isojen kokoelmakeskusmuuttojen jälkeen ja uuden toimenkuvan myötä on innostavaa päästä työskentelemään pitkäjänteisemmin kokoelmien parissa. Näyttelyt ja kokoelmien lainaustoiminta teettävät myös Korona-aikana konservattoreille töitä. Uuden kokoelmakeskuskonservattorin perehdyttäminen työtehtäviin kuuluu vielä toistaiseksi viikko-ohjelmaan. Keski-Uudenmaan aluemuseona järjestämme myös koulutustilaisuuksia alueen muille museoille, ja mm. syksyille onkin suunnitteilla EEK-koulutus ei-ammattillisille museoille.
6. Mahtava työyhteisö ja mielenkiintoiset kokoelmat työtehtävineen ovat parasta päivittäisessä työssäni.

1. **Helena Salo**
2. Rakennuskonservattori
3. Seinäjoen ammattikorkeakoulu SeAMK 2014
4. Toista vuotta PKL:n hallituksen jäsenenä
5. Tällä hetkellä olen äitiyslomalla, mutta teen myös töitä Konservointi Hellelle. Tänä keväänä Konservointi Hellellä käynnistyy Liedon kirkon sisäseinäpintojen konservointiprojekti, jossa olen mukana. Vastaan rappausten konservoinnista, johon kuuluu konsolidointia, halkeamien täyttöä ja rappauspaukkauksia.
6. Nautin konservattorin työn projektiluontoisuudesta. Ei pääse kyllästymään, kun aina tulee uusia mielenkiintoisia kohteita omine haasteineen. Jokainen kohde opettaa jotain uutta. Pidän myös työn fyysisyydestä.

PKL TIEDOTTAA

1. Polina Semenova
2. Esinekonservattori
3. Metropolia AMK 2017
4. Varapuheenjohtaja 2020 alkaen, vuosina 2017-2019 toimin jäsenihteerinä.
5. Työskentelen omassa yrityksessäni, jonka perustin yhdessä konservattoripuolisoni kanssa vuonna 2015. Erikoistuimme molemmat jo opintojen aikana julki-seen taiteeseen ja erityisesti ulkoilmateoksiin. Tällä hetkellä työllistämme itsemme lisäksi kaksi muuta konservattoria ja toimintamme on laajentunut myös interiööri- ja rakennuspintojen konservoinnin puolelle. Juuri nyt työn alla on osa Helsingin yliopiston päärakennuksen 1800-luvun kipsiveistoskokoelmasta, jota konservoidaan Museoviraston kokoelmakeskuksessa yliopiston päärakennuksen ollessa remontissa.
6. Rakastan sitä, kuinka kohteensa oppii tuntemaan työn aikana. Pitkän urakan päätteeksi tietää kohteensa jokaisen nyanssin ja kohteesta puhuttaessa kollegojen välille kehittyy kieli, jota ulkopuolisen on mahdotonta ymmärtää. Yrittäjänä parasta ovatkin työkaverit, jotka on ilo ja kunnia itse valita. Meillä on joustava ja välillä hervotonkin porukka, jonka kanssa eläydytään projekteihin toden teolla.

1. Sanna Sinervo
2. Paperikonservattoriopiskelija
3. Metropolia AMK 2022
4. PKL:n hallituksen opiskelijajäsen alkaen 2021
5. Olen tällä hetkellä 3. vuoden opiskelija Metropolia Ammattikorkeakoulussa paperikonservoinnin opinto-ohjelmassa ja olen tehnyt ensimmäisen työharjoitteluni Kansalliskirjastossa. Syksyllä 2020 olin mukana toteuttamassa Metropolian innovaatioprojektina suomenkielistä käsikirjaa paperikonservoinnissa yleisimmin käytetyistä tippa- ja materiaalitutkimustesteistä.
6. Konservoinnissa kiehtoo eniten se, että yhdistää niin montaa eri tieteenalaa luoden ainutlaatuisia kokonaisuuksia. Tulevaisuudessa haluaisin keskittää omaa osaamistani kirjojen pariin.

1. Anni Tuominen
2. Tekstiilikonservattori
3. Metropolia AMK 2013
4. Puheenjohtaja 2019-2020, hallituksen jäsen ja PKL:n E.C.C.O-edustaja 2021 alkaen
5. Olen työskennellyt vuodesta 2019 asti Helsingin yliopistomuseon kokoelmien muuttoprojektissa konservattorina, ja projekti jatkuu kuluvan vuoden loppuun. Työni sisältää kaikki kokoelmamuuton vaiheet: yhdeksän hengen tiimin voimin inventoimme, valokuvaamme, luettelomme, pakkaamme esineet siirtoja varten, puramme, hyllytämme ja paikkamerkitsemme ne. Vastaan erityisesti muuttoketjun vastaanottavasta päästä, eli esineiden sijoittelusta kokoelmakeskuksessa. Yhdessä toisen konservattorin ja projektipäällikön kanssa suunnittelemme muuton eri vaiheita ja hiomme prosesseja työn edetessä. Vastuullani on myös museon käsityötieteen kokoelman inventointi ja siihen liittyvät työt.
6. Parasta nykyisessä työssäni on upea tiimi! Meillä on mahtava yhteishenki ja joka päivä on mukava mennä töihin. Nautin konservattorin työssä siitä, että aina on uusi ongelma ratkaistavana: esineet ovat aina yksilöitä ja kohteista löytyy aina jotain uutta opittavaa.

PKL TIEDOTTAA

Toimihenkilöt

1. Saara-Maija Pesonen
2. Esinekonservattori
3. Metropolia AMK 2020
4. Hallituksen sihteeri tammikuusta 2020.
5. Työskentelen määräaikaisena apulaistutkijana Museoviraston massadigitointiprojektissa. Työhöni kuuluu valokuvaajan avustamista ja esinelogistiikan järjestämistä kuvauspäivinä. Lisäksi päivitän esinetietoja kokoelmanhallintajärjestelmään sekä pakkaan esineitä.
6. Projektin aikana pääsen näkemään ja käsittelemään satoja museoesineitä ja valokuvia. Olen siitä valtavan innoissani. More is more!

1. Karoliina Hämäläinen
2. Taidekonservattori
3. Metropolia AMK 2020
4. Jäsenihteeri 2021
5. Työskentelen tällä hetkellä määräaikaisesti Amos Rexissä erilaisissa kokoelma-työn projekteissa. Tällä hetkellä työn alla on mm. Amos Andersonin Söderlångviken kartanon maalausten kuntokartoitus, konservointi ja ripustus. Työni on hyvin pitkälti ihanaa käytännön konservointityötä. Olen myös mukana Suomen Mediataideverkoston valmistelemissa suuressa Mediataiteen historiahanke MEHI:ssä konservoinnin asiantuntijana mediataiteen konservoinnin kehittämisen osa-alueella.
6. Parasta työssäni on taiteen ja tieteen rajamailla liikkuminen, sekä työn itsekehittävä luonne. Jokaisesta kohteesta oppii ihan ilmaiseksi uusia asioita. Minulla on myös tällä hetkellä erinomaiset kollegat, joiden kanssa työskentely on mukavaa joka päivä.

1. Emilia Laaksovirta
2. Taidekonservattori
3. Metropolia AMK 2020
4. Tiedottaja 2020 alkaen
5. Teen taidehistorian alan väitöskirjaa Suomen Kulttuurirahaston apurahatutkijana Turun yliopistolla työotsikolla Restaurointimaalaus taidehistoriallisena ilmiönä ja konservointikäytäntönä.
6. Parasta tutkijan työssä on mahdollisuus takertua kiinnostaviin yksityiskohtiin ja näiden erillisten yksityiskohtien yhteenvetäminen ja niistä syntyvien uusien kokonaisuuksien hahmottelu, josta toivon mukaan aukeaa uusia ajatuksia ja ideoita myös muille.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

TERVEHDYS KONSERVAATTORIT

Digitaalinen kulttuuriperintö, mediaide ja kryptotaide ovat tällä hetkellä kuumia aiheita konservointikentällä. Monella taholla ollaan herätty pohtimaan digitaalisten sisältöjen ja digilaitteiden säilyttämiseen liittyviä haasteita. Myös Konservattoriliitto halusi tarttua toimeen ja tarjota jäsenilleen foorumin aiheesta keskustelemiseen kevään koulutuspäivillä, jotka järjestettiin varsin lyhyellä varoitusajalla. Jatkoa seuraa, sekä tulevaisuudessa lehdistä että koulutuspäivillä.

Toinen ajankohtainen aihe on keskeinen kehitys, josta on jo koulutussuunnitelmat muhimmassa. Aloitin muuttaman vuoden tauon jälkeen taas Konservattoriliiton puheenjohtajana. Teen parhaani, että liitto voisi tarjota jäsenilleen tasokasta ja ajankohtaista koulutusta kaksi kertaa vuodessa järjestettävillä koulutuspäivillä ja hyödyllistä tietoa Konservattori-lehden palstoilla.

Koulutuspäivät ovat tärkeitä myös verkostoitumisen ja mukavien tapaamisten kannalta. Toivon todella, että vihdoon ensi syksynä voisimme kokoontua yhteen pohtimaan, rupattelemaan, päättämään ja rentoutumaankin. Jokainen järjestö on juuri niin aktiivinen kuin sen jäsenistö on.

Kannustan jäseniä osallistumaan koulutuspäiviin, lähettämään ideoita ja toiveita, kirjoittamaan lehteen koulutuksista ja konservoimistaan kohteista ja osallistumaan toimintaan myös luottamustehtävissä. Parhail-

laan haemme mm. taloudenhoitajaa. Työryhmät voivat järjestää omia koulutuksiaan, joita liitto mielellään tukee. Tänään päätimme perustaa mediaiteen työryhmän viestintäkannavaksi aiheesta kiinnostuneille. Tämä kummallinen pandemiavuosi on viimeistään nyt opettanut meidät hyödyntämään etäyhteyksiä tehokkaasti. Siksi luottamustehtäviä voi hoitaa joustavasti mistäpäin Suomea tahansa.

Kevätkokous järjestetään maanantaina 26.4. klo 17 Bio Rexissä. Kokoukseen voi osallistua myös etänä, jos koronatilanne ei salli kokoontumisia. Liiton säännöissä ei hyväksytä etäosallistumista, mutta se onnistuu poikkeuksellisesti kesään asti voimassa olevan erillislain ansiosta. Jatkossa tavoitteena on järjestää koulutuspäiviä ja vuosikokous samana päivänä, mikä motivoisi tulemaan kokoukseen kauempaakin.

12.3.2021 Repinin näyttelystä haaveillen, puheenjohtaja Nina Jolkkonen-Porander

8 KYSYMYSTÄ PUHEENJOHTAJALLE

1) Kuka olet?

Olen **Nina Jolkkonen-Porander**, konservattoriliiton uusi puheenjohtaja. Olen myös taidekonservattori, äiti, kanttori, opettaja ja maatalon emäntä.

2) Missä työskentelet tällä hetkellä?

Minulla on oma konservointiyritys. Teen myös ortodoksikanttorin hommia Vaasan alueella. Meillä on myös maatila, mutta minua tarvitaan tilan töissä lähinnä sadonkorjuu-aikaan.

3) Miten päädyit konservattoriksi?

Kiinnostuin konservoinnista, kun lukioaikana vierailimme bussiretkellä Valamon konservointilaitoksella. Valmistuttuani konservattoriksi olinkin Valamon konservointilaitoksella toisessa seitsemän vuotta, kunnes muutin miehen perässä Länsi-Suomeen. Täällä Kristiinankaupungissa ei ollut konservattorille töitä tarjolla, joten perustin oman yrityksen vuonna 2005. Työn ohessa olen sittemmin tehnyt kaksi maisterintutkintoa (FM, TM) ja opettajan pedagogiset opinnot (AmO). Konservoinnin ohella olen melkein koko ajan tehnyt myös erilaisia palkkatöitä, mm. opetin kaksi vuotta kuvataidetta peruskoulussa, toteutin Kauhajoen kaupungille kulttuuriympäristökasvatuksen oppimateriaalin pedanettiin ja toimin projektipäällikkönä kulttuurialan hankkeissa.

4) Mikä on työssäsi hausointa/haastavinta?

Restaurointimaalaus ja näyttelytarkastukset on hausointa konservattorin työssä. On suuri nautinto tarkastella taidetta. Haastavinta on löytää lisää asiakkaita. Suomalaisilla ei ikävä kyllä yleensä ole seinillään suuria taideteoksia.

5) Mikä on oudointa mitä olet tehnyt työssäsi?

Kauan sitten puhdistin kollegani kanssa niin suurta maalausta, että meidän piti pukea valjaat, joista toinen piti kiinni, ja kurottaa niiden avulla keskelle.

6) Mikä on lempityövälineesi ja mihin sitä käytät?

Lempityövälineeni on erilaiset siveltimet, joita käytän värinkiinnitykseen, kääntöpuolen puhdistamiseen, liiman levittämiseen ja restaurointimaalaukseen. Siveltimien pitää olla ehdottomasti hyvälaatuisia!

7) Mitä haluat vielä oppia?

Taitaa liittyä laulamiseen.

8) Miten nollaat?

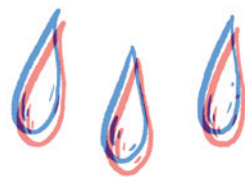
Ajan työni takia paljon autoa. Hyödynnän automatkan kuuntelemalla äänikirjoja, mikä on tosi kivaa. Käyn lenkillä kun ehdin, soitan joskus viulua, laulan, teen sudokuja. Joskus katson perheen kanssa leffoja, nyt on meneillään Harry Potterit uudestaan. Kaikkein ihaninta on lomailla Levillä.

KONSERVAATTORIN RESEPTIKIRJA

Innovointia Metropolia Ammattikorkeakoulussa

TEKSTI **SANNA SINERVO**
KUVAT: **HEINI KORHONEN**

KONSERVAATTORIN RESEPTIKIRJAN TYÖRYHMÄ:
HEINI KORHONEN
SANNA SINERVO
INKA VIINIKKA

Konservaattorin reseptikirja on Metropolia Ammattikorkeakoulun innovaatiokurssilla toteutettu projekti, jossa ryhmä 3. vuoden paperikonservoinnin opiskelijoita toteutti suomenkielisen ohjekirjakokonaisuuden paperikonservoinnissa yleisimmin käytetyistä tippa- ja materiaalitutkimustesteistä.

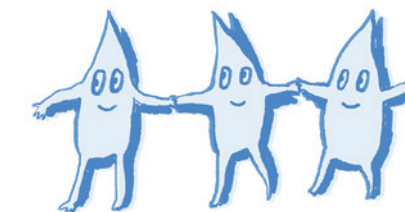
Innovointia koronapandemian keskellä

Innovaatiokurssi on pakollinen kurssi kaikille 3. vuoden Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Kurssin tarkoitus on pyrkiä kehittämään ratkaisuja aitoihin haasteisiin ja tarjota opiskelijoille mahdollisuus kehittää omaa luovaa osaamistaan ja asiantuntijuuttaan.

Projekti Konservaattorin reseptikirjan parissa alkoi syksyllä 2020 keskellä koronapandemiaa. Ajatuksen käsikirjasta innovaatioprojektin aiheena antoi paperikonservoinnin lehtori Päivi Ukkonen, ja hyppäsimme tilaisuuteen. Monella konservaattorilla, ainakin opiskelijoilla, on omat listansa ja muistiinpanonsa mutta suomenkielinen taitettu kokonaisuus paperikonservoinnin perustesteistä näytti uupuvan. Tämän haasteen valitsimme innovaatiomme aiheeksi.

Lähdimme suunnittelemaan työkalua. Käsikirjan suunnittelu tarjosi mahdollisuuden yhdistellä toteutustapoja, jotka sopisivat erityisesti opiskelijan tarpeisiin, mutta palvelisi myös työelämässä. Ajatus reseptikirjasta tuntui hauskalta, ja se olikin aluksi vain työnimi, mutta samankaltaista selkeyttä ja yksinkertaistettua tematiikkaa ajateltiin alusta asti täysin tosisaan ja visuaalisesti käsikirja haluttiin pitää pirteänä. Konservaattorin reseptikirjan ilmeen on suunnitellut Heini Korhonen.

Onnistuneen projektin lopputuotteeksi tuli tehokkaasti kiteytetty paketti, joka selvittää paperikonservoinnissa yleisimmin käytettyjä ja vaadittavia materiaalitutkimuksellisia testejä, esitellen niissä tarvittavat työvälineet ja -vaiheet. Muutamista käsikirjan testeistä toteutettiin myös videot.

Ne tärkeät kysymykset

Ensimmäisenä pyrittiin selvittämään käsikirjan formaattia ja kohderyhmää, ja vastaamaan kysymyksiin kelle, mitä, miksi ja miten? Ryhmän jäsenillä oli melko selkeä näkemys manuaalin rakenteesta jo alkuvaiheessa, mutta konseptointi ja rajaus tulivat silti tarpeeseen.

Käsikirja suunniteltiin ensisijaisesti ammattitarkoitukseen. Lähtökohtanamme oli, että käsikirjan käyttäjällä on jo perusosaaminen materiaalitutkimuksesta ja tippatesteistä, sekä niihin liittyvästä työturvallisuudesta. Rajauksen ansiosta käsikirjan sisältö pystyttiin kiteyttämään "reseptikirjamaiseen" muotoon, joka listaa testissä tarvittavat työvälineet, -välineet, reagenssit ja tulokset.

Kirjaan sisällytettävien testien valinnassa rajausta tehtiin huolella. Ohjenuorana keskityimme siihen, mitkä testit ovat meille tällä hetkellä relevantteja, mutta myös mitkä saattaisivat olla tulevaisuudessa hyödyllisiä. Valintaperusteissa haluttiin myös priorisoida niitä testejä, joiden suorittaminen onnistuisi mahdollisimman vähiin välinein ja resurssein.

Käsikirjassa käsitellään myös työturvallisuutta ja laboratoriotyöskentelyä reagensseihin ja reaktioihin liittyen, mutta ei ohjeisteta esimerkiksi mikroskoopin käytöstä. Muutamasta yleisimmästä testistä päätettiin myös visualisoinnin helpottamiseksi kuvata video, jossa näkyy testin toteutus sekä negatiivinen ja positiivinen testitulos.

Käsikirjan suunnittelussa haettiin ensisijaisesti selkeyttä, informatiivisuutta ja helppokäyttöisyyttä. Näiden seikkojen toteutumista puolsivat myös työryhmän omat kiinnostukset ja osaaminen esimerkiksi graafisen

suunnittelun parissa. Lisäinnostusta ryhmän jäsenille toi myös mahdollisuus muistuttaa virkistykseen ja uuden oppimiseen erinäisten valikoitujen testien parissa.

Formaattiksi valittiin pdf-tiedosto ja video. Käsikirja päätettiin taittaa tulostettavaan muotoon, jolloin konservaattori pystyy halutessaan myös lataamaan ja tulostamaan paperiversiona koko kirjan tai vain yksittäisiä sivuja tarpeen mukaan. Käsikirja on saatavilla kokonaisuudessaan ja ilmaisena verkossa, kaikkien saatavilla.

Tiedonjako ja jatkuva oppiminen

Kuitenkaan käsikirjaan ei voitu inhimillisen rajallisuuden puitteissa sisällyttää aivan kaikkia tärkeitä testejä ja toimenpiteitä. Onneksi käsikirjan sähköinen formaatti mahdollistaa sen täydentämisen ja jatkamisen, mikäli ja kun se koetaan tarpeelliseksi. Yksi projektin tavoitteista olikin luoda kokonaisuus, jota voidaan täydentää käsikirjan lukijoiden, sekä työryhmän ehdotusten perusteella. Tätä varten luotiin erillinen sähköpostiosoite, johon käsikirjan käyttäjillä on mahdollisuus lähettää ehdotuksensa niistä testeistä, jotka olisi syytä sisällyttää kokonaisuuteen, vinkkejä, niksejä tai kysymyksiä. Tavoitteena on luoda vuorovaikutusta konservaattoreiden välille, mutta myös kartoittaa ammattikentän tarpeita ja muuttua sen mukana.

Kaikki Konservaattorin reseptikirjaan liittyvät tiedostot ja linkit on koottu osoitteeseen <https://linktr.ee/paperikonservointi>.

Tuloksekkaita testihetkiä!

Kirjoittaja on kolmannen vuoden paperikonservaattoriopiskelija metropolia AMK:ssa.

KONSERVONTIOPIISKELIJOIDEN INNOVAATIOPROJEKTIN YLEISÖSSÄ

TEKSTI ELVIIRA HEIKKILÄ

Innovaatio-sana saattaa herättää joissakin epämiellyttäviä mielikuvia sisällöttömästä pöhinästä, mutta ainakin allekirjoittanut innostui, kun sähköpostiin tupsahti mainos paperikonservoinnin opiskelijoiden innovaatioprojektien esittelyistä.

Kyseessä oli yhden iltapäivän eli kolmen tunnin tilaisuus verkon kautta Zoom-alustalla ja se sisälsi viiden eri projektin esittelyä. Projekteja opiskelijat olivat tehneet innovaatiokurssin puitteissa pienissä ryhmissä.

Tilaisuus alkoi paperikonservoinnin lehtori Päivi Ukkosen tervetuliaistoivotuksella ja ohjelman esittelyllä, josta siirryttiin ripeästi ohjelmaan.

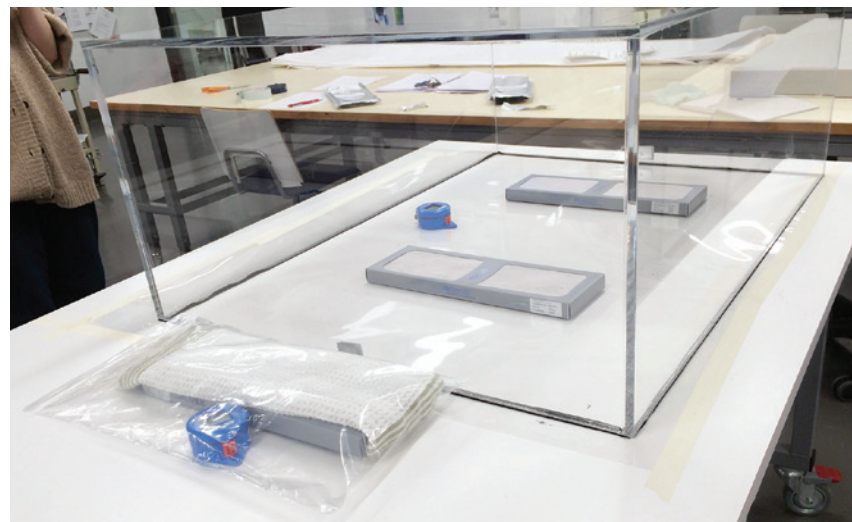
Ensimmäinen ryhmä oli tehnyt olosuhdekartoituksen ja vitriinisuunnitelman Mannerheim-museon Kansallisadressi -nimellä tunnetulle pergamenttiasiakirjalle. Ryhmä oli selvittänyt mitkä ovat uhat esineen säilymiselle ja toisaalta kotimuseon vaatimukset ulkonäön suhteen. Vitriinin alla oleva pöytä on ollut käytössä jo Mannerheimin aikana, joten sen muuttaminen tai korvaaminen ei ollut varteenotettava vaihtoehto. Suurin uhka esineturvallisuudelle taisi olla, että kävijät laittavat laukkunsa matalahkon, tasakantisen vitriinin päälle. Suunniteltu vitriini on hel-

pompi käyttää, kanneltaan viistompi ja sisältää lokeron kosteudentasaa- ja-aineelle, joten Mannerheim-museo on varmastikin tyytyväinen. Museon edustaja oli yleisössä ja tarjosi muutamia lisätietoja asian tiimoilta.

Toinen esittely liittyi Helsingin yliopistomuseoon (jonka kokoelmamuu- tosta voi lukea toisaalta tästä lehdestä) ja sen uusiin näyttelytiloihin. Opiskelijat tutkivat yleisesti materiaaleja ja huomioitavia seikkoja ja olosuhdesäätelystä. Ilmeisesti aiheen raja- us oli vaikeaa, varsinkin kun yliopistomuseon suunnitelmat olivat vasta

niin alussa. Käytännön kokeena ryhmä testasi kahta samanlaista kosteudentasajakasettia: toinen oli uusi, jolla kokeiltiin kuinka hyvin ja missä ajassa vitriinissä saavutetaan tavoiteltu RH% ja toinen oli vanha, käytetty kosteudentasajakasetti, jolla kokeiltiin suljetussa pussissa rekonditointia eli kuinka se palautuu takaisin sille alkujaan asetettuun RH%:iin. Kumpikin kasetti oli samaa tyyppiä, tosin valmistaja lieenee parannellut kasettia vuosien saatossa. Tämä esitys herätti yleisössä kiinnostuneita lisäkysymyksiä.

Kosteuskasettitestaus käynnissä.

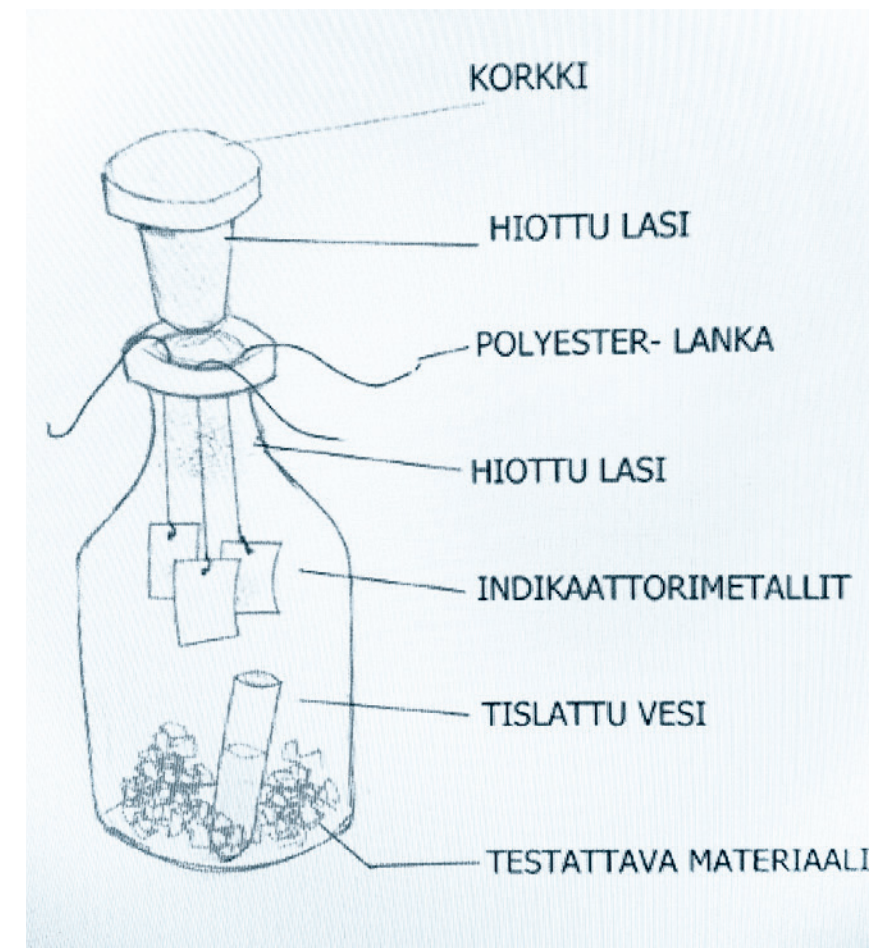
Kuva: Emmi Kaartinen

Kolmannella tiimillä oli aiheenaan esineitä ympäröivistä aineista haihtuvat haitalliset yhdisteet ja niiden testaaminen. Valittu testausmenetelmä oli ns. Oddy-menetelmä, tosin ilman lyijyistä "vastaanotinta". Lyijyn poisjättämisestä huolimatta saimme yleisössä hyvän kuvan testin suorittamisesta ja sen hyödyistä, se kun kerrottiin hyvin yksityiskohtaisesti ja analysoitiin tulokset ja niihin vaikuttaneet tekijät (aineiden kuivumisajalla vaikuttaa olevan merkitystä). Kaikki objektien ympärille tulevat materiaalit pitäisikin testata ennen käyttöä!

Neljäs esitelmä koski ohjekirjasta, jonka opiskelijat olivat koonneet pergamentista ja sen käsittelystä. Sähköinen kirjanen esittelee materiaalin val-

mistusmenetelmiseen sekä sen säilytykseen ja näytteille asettamiseen liittyvät tekijät. Ohjekirjan kohderyhmäksi oli valikoitunut (paikallis)museoväki ja keräilijät, siis niin sanotut "tavalliset tallaajat". Aktiivinen konservointi oli rajattu pois, joka vaikutti minusta hyvältä ratkaisulta. Ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä on paljon merkitystä eikä kannata neuvoa kaivoavia käsittelyjä ihmisille, joilla ei ole sopivaa koulutusta tai kokemusta niihin. Siitä voi tulla enemmän haittaa kuin hyötyä, ja pahimmassa tapauksella arvokasta tietoa häviää ikäjoiksi. Tämän esityksen kohdalla syntyi ilmeisen tarpeellista keskustelua siitä, miten tietoja pitäisi levittää museo- väen ja konservaattorien kesken.

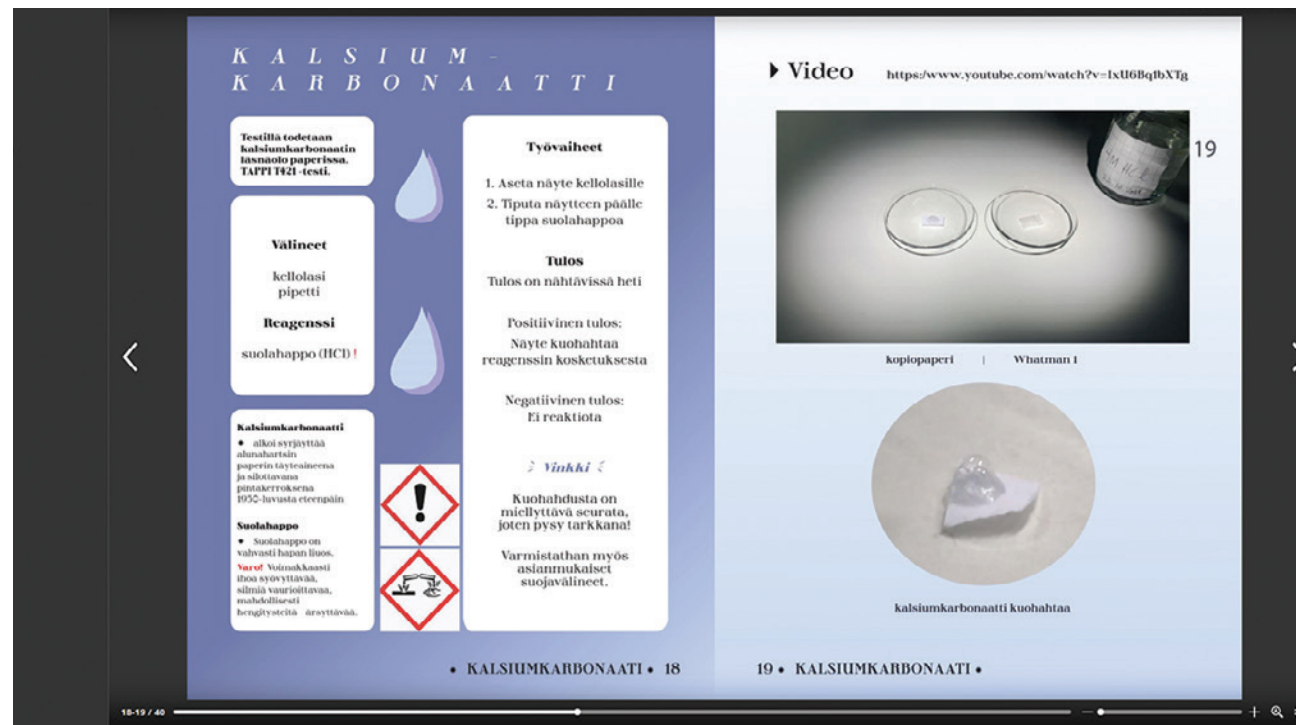
Kuvankaappaus Oddy-esitelmästä.

▼▼ Osallistujamäärä kävi välillä noin neljässäkymmenessä hengessä ja bongailin joukosta muitakin ei-paperikonservaatteja. Itse ainakin olen kaipaillut tällaisia lyhytkestoisia, monipuolisia "miniseminaareja".

Viidentenä projektina meille esiteltiin paperikonservoinnissa keskeiset materiaalitutkimusmenetelmät käsikirjan ja videoiden muotoon koottuna. Ryhmä kertoi meille ideastaan ja sen toteuttamisesta. Se oli ratkaissut julkaisukanavaongelman hankkimalla oman: käsikirja löytyy issuu.comista jatkoa lupaavalla nimellä "Konservaatton reseptikirja vol. 1: Tippates- tit ja materiaalitutkimus paperikon- servoinnissa". Käsikirja näytti minus- ta hyvin selkeältä ja informatiiviselta tarvikelistoineen, varoitusmerkkei- neen ja vinkkeineen. Aiheesta voi lu- kea lisää tästä lehdestä.

Kaiken kaikkiaan tapahtuma oli mielestäni onnistunut. Aiheet olivat mielenkiintoisia ja ne esitettiin yti- mekkäästi, teknisiä haasteita ei juuri- kaan ollut ja keskusteluakin syntyi sopivasti. Osallistujamäärä kävi välillä noin neljässäkymmenessä hengessä ja bongailin joukosta muitakin ei-pape-

Yksi aukeama käsikirjasta.

rikonservaattoreita. Itse ainakin olen kaipaillut tällaisia lyhytkestoisia, monipuolisia ”miniseminaareja”, joihin on helppo osallistua etäyhteyden päästä. Usein on vaikea irrottautua töistä edes yhdeksi päiväksi, museotyössä on vain kiireisiä ja todella kiireisiä aikoja... Kollegiaalista tiedonvaihtoa ei tunnu olevan tarpeeksi varsinkaan näinä eristyksen aikoina. Kii-tos Päivi ja opiskelijat!

Kirjoittaja on koulutukseltaan huonekalukonservaattori (AMK) ja työskentelee koven materiaalien konservaattorina Kuopion kulttuurihistoriallisessa museossa.

Tervetuloa paperikonservoinnin opiskelijoiden innovaatioprojektien esittelytilaisuuteen 29.1.2021 klo 13.00 - 16.00 Zoomissa.

Innovaatioprojektien toteutukset:

- Olosuhdekartoitus ja vitriinisunnitelma Mannerheim-museon pergamenttiselle asiakirjalle
- Helsingin yliopistomuseolle materiaali- ja olosuhdeselvitys näyttelytilojen rakentamiseksi ja esineiden turvallisen esillepanon kehittämiseksi
- Oddy-testaus ja testauksen tuloksia museoiden näyttelyrakenteissa ja esillepanossa käytetyille materiaaleille
- Pieni ohjekirjanen pergamentista
- Käsikirja ja video-opastus paperikonservoinnin tippatesteistä

Esitelmäaika 20 min + 10 min aikaa kysymyksille.

Mainos esittelytilaisuudesta.

Helsingin yliopistomuseon kokoelmamuutto – pölyä, hikeä ja vaarallisia aineita

Museomuutto on tiimityötä

Helsingin yliopistomuseolla on kova tohina käynnissä, sillä museon esinekokoelmia muutetaan parhaillaan uusiin tiloihin Museoviraston kokoelma- ja konservointikeskukseen Vantaalle. Yliopistomuseolla kokoelmia on muutettu aiemminkin, ja edellinen kokoelmien muuttoprojekti oli vuosina 2014–2015. Silloisestakin muutosta kerrottiin tässä lehdessä (Konservaattori 1/2017).

Käynnissä olevan muuttoprojektin suunnittelu aloitettiin jo vuonna 2017. Yliopistomuseon vanhojen säilytystilojen olosuhteet eivät olleet aina ideaalit. Parempien olosuhteiden lisäksi uudet tilat tarjoavat myös mahdollisuuden keskittää kokoelmat yhteen paikkaan kulujen vähentämiseksi sekä kokoelmatyön ja asiakaspalvelun sujuvoittamiseksi.

Museon muuttotiimiin kuuluu vaki-

tuisen henkilökunnan lisäksi kaksi konservaattoria ja viisi museoalan monipuolista ammattitaitoa omaavaa projektityöntekijää. Muuttoprojekti pääsi kunnolla käyntiin syksyllä 2019, jolloin osa muuttotiimistä aloitti entisen Viikin Maatalousmuseon kokoelmien läpikäymisen olosuhteiltaan haastavassa tallirakennuksessa. Loput tiimiläiset liittyivät mukaan helmikuussa 2020.

Projektiin kuului myös trukkikurssi koko muuttotiimin voimin.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Jouni Sikanen.

Yliopistomuseon tehtävänä on tallentaa Helsingin yliopiston ja tieteen historiaa. Kokoelmiin kuuluvat esimerkiksi lääketieteen, hammaslääketieteen, eläinlääketieteen ja käsityötieteen alakokoelmat sekä runsaasti eri tieteenalojen tutkimus- ja opetusvälineitä. Yliopistomuseo hallinnoi myös yliopiston taidekokoelmia. Helsingin observatorio ja Piirustussali ovat osa Helsingin yliopistomuseota. Ahkeran muuttovuoden aikana olemmekin siis ehtineet työskennellä hyvin erilaisten kohteiden ja kokoelmien kanssa.

Hermes-kipsiveistoksen valokuvausta luettelointia varten. Muuton eri vaiheissa tarvitaan usein monia apukäsiä, ja loistava yhteishenki tiimissä onkin ollut työn parhaita puolia.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Katarina Puhkonen.

Usein muutettava kokoelmatila saattaa sisältää paljon esineistöä, jota ei ole aiemmin ehditty luetteloida kunnolla tai ollenkaan.

Viikin tallin aurojen ja äkeiden lisäksi olemme pakanneet keskustakampuksen kokoelmatiloissa muun muassa fysiikan kabinetin kokoelman monimutkaisia ja mielenkiintoisia esineitä, sekä tyhjentäneet vanhassa väestönsuojassa sijainneen huonokuntoisen ja homevaurioisen varaston. Kesällä 2020 osa muuttotiimistä teki yhteistyötä HUSin museotoimikunnan kanssa Silmätautien klinikan esineiden kartoituksessa. Yliopistomuseon arkisto, käsikirjasto ja valokuvakokoelma on myös jouduttu

muuttamaan yliopiston päärakennuksen remontin alta. Alkuvuodesta 2021 työn alla on hammaslääketieteen kokoelmien selvittely Ruskeasuon hammasklinikalla. Tulevan vuoden aikana muuttotiimillä on edessään vielä useita suuria hankkeita, kuten Yliopistomuseon päänäyttelyn purku sekä antiikin kokoelmien ja Viikin kokoelmatilojen läpikäyminen. Työsarkaa siis riittää!

Työvaiheet voivat kohteesta riippuen vaihdella paljonkin. Usein muutettava kokoelmatila saattaa sisältää paljon esineistöä, jota ei ole aiemmin ehditty luetteloida kunnolla tai ollenkaan. Työ aloitetaan usein esineiden inventoinnilla. Inventoinnin yhteydessä kokoelmista voidaan tarvittaessa poistaa esineitä esimerkiksi huonon kunnan tai vähäisten kontekstietojen vuoksi. Seuraavaksi esineet valokuvataan ja luetteloidaan Aksele-kokoelmahallintajärjestelmään. Luetteloinnin jälkeen esineet pakataan, kuljetetaan uuteen Kokoelmakeskukseen yleensä pakastuksen kautta ja hyllytetään. Esinekuljetuksesta museolla vastaa yliopiston kuljetuspalvelut HY247. Muuttotiimissä kaikki pääsevät tekemään kaikkia työvaiheita, mikä tuokin mukavaa vaihtelua työpäiviin.

Tiimi kohtaa työssään paljon erilai-

Jenni Jormalainen ja Riina Uosukainen purkamassa vanhaa kipsiveistoslaatikkoa. Laatikosta paljastui Elias Lönnrotia esittävä muotokuva hiirenjätösten keskeltä, joten suojavarusteet olivat tarpeen.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Hanna Ianskanen.

Vanhan väestönsuojan vaarat

Erityisen haastava Yliopistomuseon muuttosaagassa on ollut Viikin vanha väestönsuoja, jota on museolla kutsuttu pommisuoja. Homeinen kalliosuojavarasto on ollut pitempään museolla työskennelleille jo jonkinlainen emotionaalinen painolasti – saadaanko aineistoja sieltä koskaan läpikäytyä ja siirrettyä pelastettavissa olevat aineistot parempiin kokoelmatiloihin?

Vuosikausien odotus päättyi viimein marraskuussa 2019, jolloin työt kalliosuojassa päästiin aloittamaan. Tilaa oli aiemmin tutkittu sen verran, että tiedettiin suojautua päästä varpaisiin Tyvek-haalareilla ja P3-suodattimilla varustetuilla moottoroiduilla hengityssuojaimilla kalliosuojassa todettua sädesientä, homeita, pölyä ja likaa vastaan.

Ensimmäisillä inventointikeikoilla tunnelma oli vähintäänkin jännittynyt. Laskeuduimme betonista luiskaa maan alle ”avaruuspuvut” kahisten ja hengityssuojaimen moottorin huristessa niin, että oli vaikea kuulla mitä työkaveri sanoi. Kauhuelokuvatunnelmaa eivät suinkaan vähentäneet kalliosuojan aataminaikaiset sähköt, jotka aiheuttivat valojen räpsymistä ja arvaamatonta sammumista.

Itse kalliosuoja on valmistunut vuonna 1969, ja atmosfääri tilassa vaikuttikin pysähtyneeltä menneeseen. Museokokoelmia sinne oli alettu viedä 10 vuotta myöhemmin vuonna 1979. Kokoelmatilat olivat käytännössä häkivarastoja: ensiksi lattiasta kattoon kasatut esineröykkiöt järkyttivät ja – kuten aina – alku tuntui hankalalta.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo.

Ensimmäisellä kalliosuojakeikallaan konservattori Riina Uosukainen tarkasteli muun muassa tätä siirrettävää käymälää, joka sittemmin on talletettu Kokoelmakeskuksen uumeniin.

Esine kerrallaan työ kuitenkin eteni. Tuntemattomia esineitä käsitellessä on inventointityössä omanlaisensa riskit: esinekasat voivat romahtaa päälle, jotain vaarallista kemikaalia sisältävä tutkimuslaite on voinut rikkoontua tai jostain terävästä voi saada haavan vahingossa. Riskejä lähestyttiin varovaisella harkinnalla. Esineitä ei saanut nostaa huolimattomasti yksin kasan päältä, ja vuokrasimme myös tavaranostimen ylähyllyjen esineitä varten.

Mikäli jokin esine tai laatikko vaikutti tunnistamattomalta ja mahdollisesti vaaralliselta, siitä otettiin kuva, esine jätettiin paikoilleen ja asiaa tutkittiin myöhemmin turvallisesti museon toimistolla. Alkuunkaan aina tässä ei onnistuttu. Usein tuli siirrettyä ja avattua esimerkiksi puisia laatikoita, joista sitten paljastui elohopeaa sisältävä verenpainemittari.

Homeinen kalliosuojavarasto on ollut museolla työskennelleille emotionaalinen painolasti [...].

sia haasteita, kuten likaisia esineitä ja työskentelytiloja sekä biologisia ja kemiallisia vaaratekijöitä. Onkin erittäin positiivinen asia, että työntekijöille on hankittu sekä likaiseen että puhtaaseen työhön sopivat työvaatteet, turvakengät sekä erilaisia henkilönsuojaimia. Esineitä käsitellessä käytämme pääasiassa kertakäyttöisiä nitrilihanskoja, mutta tilanteen mukaan vaihdamme esimerkiksi kemikaaleille, kuten PCB-öljylle, sopiviin vahvempiin nitrilihanskoihin. Haitta-aineita mahdollisesti sisältävissä tiloissa käytämme tarvittaessa moottoroituja hengityssuojaimia. P3-luokan hiukkassuodattimella varustettu suojain suojaa esimerkiksi asbestilta ja homeilta. Kaasuuntuvia kemikaaleja, kuten elohopeaa, käsitellessä käytämme taas yhdistelmäsuodattimella varustettuja moottoroituja suojaimia. Myös työturvallisuuteen ja ergonomiaan on pyritty kiinnittämään muuton aikana mahdollisimman paljon huomiota, ja olemme teettäneet tarvittaessa haitta-aineanalyysyjä.

Koronaviruspandemia on vaikuttanut myös muuttotiimin arkeen. Turvaväleihin ja hygieniaan on panostettu, ja työntekijät on hajautettu eri työpisiteisiin. Esineiden parissa työskennellessä luonnollisesti paikan päällä, mutta etätöitä on tehty aina kuin mahdollista. Tämä on ehkä hidastanut projektin etenemistä jonkin verran, mutta se on sujunut silti hyvin olosuhteet huomioon ottaen. Muuttoprojektia ja tiimin jännittäviä työpäiviä on myös mahdollista seurata Yliopistomuseo muuttaa -blogissa sekä Instagramissa [@hel_uni_museum_muutot](https://www.instagram.com/hel_uni_museum_muutot/).

Jenni Jormalainen

Kirjoittaja on esinekonservattori (AMK) ja työskentelee projektityöntekijänä Helsingin yliopistomuseon kokoelma-muutossa.

Yllätyksinä löytyivät myös kaksi kaasupulloa ja radioaktiivinen esine, joka säteili 10 cm etäisyydelle n. 26 mikroSv/h. Jos siis esinettä olisi pidellyt tunnin käsissään, se olisi vassannut noin viiden tunnin lentokoneella matkustamisen aikana saatua säteilymäärää.

Heti inventointityön aluksi työt kalliosuojassa seisahtuivat, koska tiloissa oltiin havaittu sinistä krokidoliittiasbestia roiskeina ilmanvaihtoputkien läheisyydessä. Mittausten myötä kuitenkin selvisi, ettei asbestia ollut hengitysilmassa. P3-suodatin kyllä suojaa asbestilta, mutta kaikki kalliosuojasta uusiin tiloihin lähtevät esineet olisi pitänyt pyyhkiä nihkeällä asbestin vuoksi, jos sitä olisi havaittu esineiden pinnalla. Onneksi esineitä ei kuitenkaan tarvinnut alkaa asbestipuhdistaa, sillä ylimääräisen rahan ja ajan menettämisen vuoksi esineitä olisi voitu joutua poistamaan kokoelmista siksi, etteivät niiden materiaalit olisi kestäneet puhdistusta.

Yliopistomuseon museoamnuenssi Henna Sinisalonen vaarallisia museokokoelmia käsittelevää väitöstudiumista (Perceived and measured

hazards in Finnish museum work environments) varten kalliosuojassa suoritettiin työhygieenisia mittauksia, joissa havaittiin työympäristön korkea homeiden ja mikrobin määrä.

Kesäkuussa 2020 kalliosuoja alkoi olla taputeltu. Kaiken inventoinnin jälkeen seurasi kalliosuojan hauskin vaihe. Esineet kiinnitettiin kuormalavoille, ja ne huristeltiin luiskaa ylös vihreällä Avant-traktoritrukill. Linnanmäkimaiset tunnelmat sai, kun lasketteli jänisvaihteella luiskaa alas! Näin työpäivät sujuivat mieltien, että tässä sitä vain kruisaillaan ja tästä vielä palkkaakin maksetaan. Trukkihommot ovat olleet ehdottomasti tämän muuttoprojektin kohokohtia!

Ruskeasuon PCB-pahikset

Kalliosuojan ja Ruskeasuon kokoelmatilat on valittu tämän jutun keskiöön siksi, että niiden aineistojen ongelmat ovat muuttoprojektissa tähän asti läpikäytyistä kokoelmista aivan omanlaisiaan. Ruskeasuon hammaslääketieteellisistä kokoelmista on etukäteen ollut vahva epäily, että esimerkiksi jotkin röntgenkoneet sisältävät karsinogeenista PCB-öljyä.

PCB-yhdisteet eli polyklooratut bifenyylit ovat on vaarallista iholle joutuessaan, ja se imeytyy helposti läpi kertakäyttöisistä nitrilikäsineistä. PCB-öljy on erityisen vaarallista tulipalon sattuessa, sillä osittaisessa palamisessa PCB-yhdisteistä muodostuu muita, terveydelle huomattavasti vaarallisempia, yhdisteitä. Onneksi kuivunut PCB-öljy ei juurikaan vaarallisia yhdisteitä huoneenlämmössä haihduttele.

Ruskeasuolla asiasta päätettiin ottaa selvää mittaamalla PCB-yhdisteitä ilmasta ja ottamalla pahimmin lirautaneista koneista ja potilastuoleista pintapyyhintänäytteet, jotka Työterveyslaitoksen laboratorio analysoi. Analyysit olisi ollut hyvä teettää jo ennen inventointitöiden aloittamista kokoelmien parissa, mutta toisaalta PCB-pahiksia osattiin vältellä käsittelemästä ja ensikäsityksen mukaan öljy ei ole kovin haihtuvaa. Kokoelmat ovat viruneet museovarastoissa ja näyttelyhuoneissa vuosikymmeniä [...], joten suurin osa yhdisteistä lienee haihtunut ilmaan ja kadonnut ilmaston ansiosta.

Projektia vetävä museoamnuenssi Katariina Pehkonen kuljettaa trukilla kuormalavalle kiinnitettyä museoesinettä kalliosuojan luiskaa ylös.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Hanna Tanskanen.

Konservattori Riina Uosukainen ottamassa pyyhintänäytettä hammaslääkärin potilastuolin jalasta hengityssuojaimen sonnustautuneena.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Katariina Pehkonen.

▼▼
Kokoelmat ovat viruneet museovarastoissa ja näyttelyhuoneissa vuosikymmeniä [...], joten suurin osa yhdisteistä lienee haihtunut ilmaan ja kadonnut ilmaston ansiosta..

Ilmanäytteistä PCB:tä ei tavattu. Osassa pyyhintänäytteistä pitoisuudet kuitenkin ylittivät PCB-toimikunnan suosituksen. Tuloksen myötä ohjeistusta työskentelystä museovarastossa tarkennettiin. PCB-öljyä sisältäviä tai mahdollisesti sisältäviä esineitä käsiteltäessä suojaudutaan öljyltä paksuilla nitrilihanskoilla, kemikaalisuoja-asulla ja ABK2HGP3-yhdistelmäsuodattimella varustetulla hengityssuojaimella.

Saimme myös työterveyden ja työsuojelun edustajien tekemän työpaikaselvityksen Ruskeasuon tiloihin. Valitsimme henkilösuojaimeihin ja työtapaan oltiin valtaosin tyytyväisiä – olemme kartoittaneet ja suojautuneet riskeiltä hyvin. Työt Ruskeasuon hammaslääketieteellisen kokoelman parissa jatkuvat tätä kirjoittaessa, mutta kevään 2021 myötä toivomme saavamme potilastuolit pakettiin.

Riina Uosukainen

Kirjoittaja on esinekonservattori (AMK) ja toimii Yliopistomuseon kokoelmamuutossa konservattorina sekä PKL:n Asbesti- ja haitta-aineet -työryhmän tiedottajana.

Pakastusta ja pinkkarointia - museaalisen muuttajan arkea Kokoelmakeskuksessa

O n varhainen maanantaiaamu Vantaalla. Yliopiston logolla varustettu kuorma-auto kurvaa Museoviraston kokoelma- ja konservointikeskuksen lastauslaiturin eteen, ja tutut kuskit sekä kuorman kuriiri jo huikkailevat aamu-unisille esineiden vastaanottajille. Tosin enimmäkseen uni-hiekat ovat lastin vastaanottajien silmäkulmista jo karisseet, sillä suuresta konttipakastimesta on täytynyt purkaa esineet uuden kuorman alta pois jo aiemmin aamulla.

Konservattori Anni Tuominen aamutuimaan lastaamassa esinekuormaa konttipakastimeen.

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Susanna Pääsalo.

Tottuneesti yliopiston kuljetuspalveluiden kuskit alkavat lastata museoesinein täytettyjä kuormalavoja ja rullakoita pakastinkonttiin. Esineet on pakattu laatikoihin tai ne on kiinnitetty suoraan kuormalavoille ja suojattu niin, ettei niihin pääse kuljetuksen aikana syntymään vaurioita. Kun kuorma on lastattu konttiin, peitellään se pressun alle ja pakastimeen ohjelmoidaan tavoitelämpötila: -35 °C. Esineitä pakastetaan viisi päivää, ja lämpötila saa tasaantua kontissa viikonlopun yli. Maanantaina on jälleen vuorossa kuorman purku ja uuden lastaus. Pakastettavien esineiden lisäksi Kokoelmakeskukseen kuljetetaan ei-pakastettavia esineitä sekä esineitä, jotka viettävät karanteenipakkauksissa kaksi vuotta. Tärkeä osa muuttoprojektin konservattoreiden työtä on arvioida, mitkä esineet pakastetaan ja mitkä ei.

Esinekuormia saapuu Kokoelmakeskukseen viikoittain. Niitä vastaanottavan tiimin tehtävänä on varmistaa, että esineet saapuvat perille ehjinä, purkaa esineet kuljetuspakkauksista, hyllyttää ne ja päivittää paikkamerkinnot ajantasaisiksi. Yliopiston muuttoprojektissa on pyritty siihen, että esineet pakataan pitkäaikaissäilytykseen soveltuviin materiaaleihin jo ennen kuljetuksia, jotta esineiden käsitelyä ja työvaiheita olisi siirtoprosessissa mahdollisimman vähän. Jotkin vanhoista säilytystiloista ovat kuitenkin haastavia työskentelyn kannalta, ja pitkäaikaissäilytykseen pakkaaminen tehdään vasta Kokoelmakeskuksessa, jossa on saatavilla ergonomisia helpottavia apuvälineitä, riittävästi valoa ja puhdasta tilaa.

▼▼
Yliopistomuseon uudet kokoelmatilat on suunniteltu monenlaisten esineryhmien säilytykseen.

Yliopistomuseon uudet kokoelmatilat on suunniteltu monenlaisten esine-ryhmien säilytykseen. On kuormalava-, läpivirtaus- ja siirtohyllä, rulla- ja henkarisäilytystä sekä verkkoseinää. Lisäksi tilassa on metallisia ja puisia säilytyslaatikostoja vaakasäilytykseen. Olosuhteet on säädetty tasaisiksi: tilojen lämpötila on +18°C +/- 2°C ja suhteellinen kosteus 50 % RH +/- 5%. Olosuhteet ovat kaikille esineille samat, vaikka kokoelma sisältää orgaanisia, epäorgaanisia ja moderneja materiaaleja. Esineet tulevat Kokoelmakeskukseen hyvin vaihtelevista, pääosin säilemättömistä olosuhteista, joten on mahdotonta ennustaa, miten kukin esine reagoi uuteen tasaiseen olosuhteympäristöön. Tarkkailu on siis tärkeää muuttoprojektin jälkeenkin.

Haitta-aineita sisältäville kokoelmille on varattu oma säilytystilansa. Tilassa on kokoelmien vaarallisille lääkkeille ja kemikaaleille ilmastoidut metallikaapit, joihin aineet sijoitetaan niin, etteivät ne pääse reagoimaan keskenään. Lisäksi kokoelmissa on mahdollisesti haitallisia öljyjä sisältäviä suuria laitteita, joille suunnitellaan parhaillaan turvallisia säilytysratkaisuja.

Museovirastolla on myös oma kokoelmien muuttoprojekti käynnissä, ja samaan aikaan Kokoelmakeskukseen muuttaa myös muiden toimijoiden aineistoa. Yhteistyö eri tahojen välillä, aikataulutus ja etukäteissuunnittelu on siis tärkeää.

Anni Tuominen

Kirjoittaja on tekstiilikonservattori (AMK) ja PKL:n hallituksen jäsen, joka työskentelee konservattorina Helsingin yliopistomuseon muuttoprojektissa

Kuva: Helsingin yliopistomuseo, Susanna Paasonen.

Projektityöntekijä Mai Joutsalainen nostaa kuormalavalle kiinnitettyä esinettä hyllyyn pinoamistrukilla eli pinkkarilla.

Lähteet:

Pyysalo, Asta. Valppaus on valttia kokoelmaesineitä käsiteltäessä, Konservattori 1/2017.

Jormalainen Jenni, Joutsalainen Mai, Tanskanen Hanna, Tuominen Anni, Uosukainen Riina. Yliopistomuseo muuttaa -blogi.

Yliopistomuseon turvaopas Museokokoelmien vaaralliset aineet ja esineet sekä niiden käsittely, toim. Sinisalo Henna, julkaisematon.

PIENOISMAALLI SAVONLINNAN KAUPUNGISTA 1930-LUVUN LOPULLA

TEKSTI JA KUVAT: HEIDI ALANEN

Savonlinnan maakuntamuseon kokoelmaan kuuluva kaupunkipienoismalli, joka havainnollistaa Savonlinnan kaupunkia 1930-luvun lopulta, oli osa Saimaan sylissä -nimistä perusnäyttelyä. Riihisaaren museorakennuksena toimivan entisen kruunun viljamakasiinin peruskorjauksen ajaksi museo joutui siirtämään väistötiloihin ja siitä johtuen kyseessä oleva pienoismalli siirrettiin säilytystilaan syksyllä 2019 odottaen toimenpiteitä. Alusta saakka oli selvää, että kaupunkipienoismalli pa-

laa osaksi Riihisaaren perusnäyttelyä remontin valmistuttua.

Kaupunkipienoismalli on tehty 1980-luvun lopulla Malliakopio ky -nimisessä yrityksessä Mikkelissä. Pienoismalliin on kuvattu Savonlinnan keskusta-aluetta mittakaavaan 1:500. Pienoismalli on suhteellisen kookas (2250mm x 3400mm) ja se on koostettu neljästä erikokoisesta ja -muotoisesta moduulista. Pienoismallin pohjana on käytetty puulevyä, joiden päälle on liimattu kerroksittain huokoista pahvia. Pahvin avulla kaupunkiin on teh-

ty muun muassa korkeuseroja ja saaria. Mallissa käytetyt rakennukset, siltojen kaiteet ja junaradat ovat muovia, veneiden, laivojen, aitojen ja halkopinojen ollessa puuta. Puiden rungot ja sähkötolppien pylväät ovat ohutta rautalankaa, puiden lehvästöt taas värjättyä jäkälää. Pienemmät soutuveneet ovat siementen kuoria. Pienoismalliin on maalattu nurmi-alueet vaaleanvihreiksi, kalliot harmaiksi ja tiet sekä kadut ovat vaaleat, vesistöalueiden ollessa luonnollisesti sinisiä.

Kaupunkipienoismalli pöydilleen aseteltuna, ilman kupua.

Kaupunkipienoismallille tällä kertaa tehdyt toimenpiteet ovat lyhykäisyydessään olleet puhdistus imuroimalla, irronneiden osien takaisin liimaus, muutamien puuttuvien osien teko ja liimaus ja pienoismallin reunojen retusointi akryyliimaaleilla. Suurimman osan ajasta on luonnollisesti vienyt imurointi, johon kului mukkeat 20 tuntia. Liimauksiin, osien tekoon ja retusointiin kului vaivaiset 3 tuntia. Tosin retusointeja ja liimauksia pystyy jatkamaan vasta näyttelyyn sijoittamisen yhteydessä, koska liimattavia ja retusoitavia kohtia sijaitsee vielä moduulien laidoilla.

Puhdistukseen minulla oli käytössä tavallinen imuri, jossa on tehonsäätö laitettu pienimmälle mahdolliselle asetukselle. Imurin suulakkeeseen teippasin tyllinkappaleen, jotta mahdollisesti irtoavat osat eivät mene pölypussin uumeniin. Pölyn siirtämisessä mallin päältä imuriin käytin erikokoisia, pehmeitä siveltimiä, joista eniten käytössä oli ihan tavallinen meikkisivellin. Tämä kyseinen sivellin oli hyvin käytännöllinen, koska sen pienuuden avulla pääsi käsiksi muun muassa katujen, talojen kujien ja metsikköjen puiden runkojen väliin ilman, että olisi tehnyt puille ”avohakkuuta” tai ”jyrännyt” asuinalueita ronskilla kädellä. Tosin puiden lehvästöissä tuli tehtyä hienoista harvennusta, ns. hoitoleikkausta, koska niissä käytetty värjätty jäkälä on niin kuivaa, että se irtoaa jo melkein päteasta. Isommille alueille pystyi käyttämään vähän leveämpiä siveltimiä, ja olemaan sitä kautta nopeampi. Puhdistus ei ollut työasennoiltaan kaikkein optimaalisin ja tiettyt kohdat pienoismallissa ovat hyvin haastavia imuroitavia. Lisäksi imurin letku oli kiedottava käsivarren ympärille, jotta se ei olisi hakannut pienoismallin reunoilla olevia taloja, laivoja yms. tuusan nuuskaksi.

Kaupunkipienoismallissa ei ollut montaa kokonaan puuttuvaa osaa. Parista laivasta on puuttunut joko lasti tai kansipömpeli, jotka on tehty balsapuusta, värjätty akryyliimaaleilla

Toiseksi pienin pienoismallin moduuli ennen puhdistusta.

Toiseksi pienin pienoismallin moduuli puhdistuksen jälkeen.

(Mont Marte® Two Seasons) lähelle samaa sävyä ja liimattu käyttämällä Lascaux 498 HV -akryyliiimaa. Muutamia osia ja jonkin verran puiden lehvästöjä irtosi puhdistuksen aikana, jotka liimasin edellä mainitulla akryyliiimalla takaisin paikoilleen. Lehvästöt eivät välttämättä menneet samoille paikoille kuin mistä olivat irronneet, vaan katsoin sopivan tasapainon. Retusoinnit käsittivät pääasiallisesti veden värjäyksiä, jotka pyrin tekemään oikean sävyisiksi akryyliimaaleilla.

Kirjoittaja on esinekonservattori ja työskentelee Riihisaareassa (Saimaan luonto- ja museokeskus, Savonlinnan maakuntamuseo)

Käytössä olleet siveltimet. Mustavartiset meikkisiveltimet olivat eniten käytössä niiden pienuuden vuoksi.

▼▼
Kaupunkipienoismallille tällä kertaa tehdyt toimenpiteet ovat lyhykäisyydessään olleet puhdistus imuroimalla, irronneiden osien takaisin liimaus, muutamien puuttuvien osien teko ja liimaus ja pienoismallin reunojen retusointi akryyliimaaleilla. Suurimman osan ajasta on luonnollisesti vienyt imurointi, johon kului mukkeat 20 tuntia. Liimauksiin, osien tekoon ja retusointiin kului vaivaiset 3 tuntia.

Olavinlinna ennen puhdistusta.

Olavinlinna puhdistuksen jälkeen.

Tervahöyrystä puuttuu lastia. Laivan vieressä balsapuusta tehty palikka.

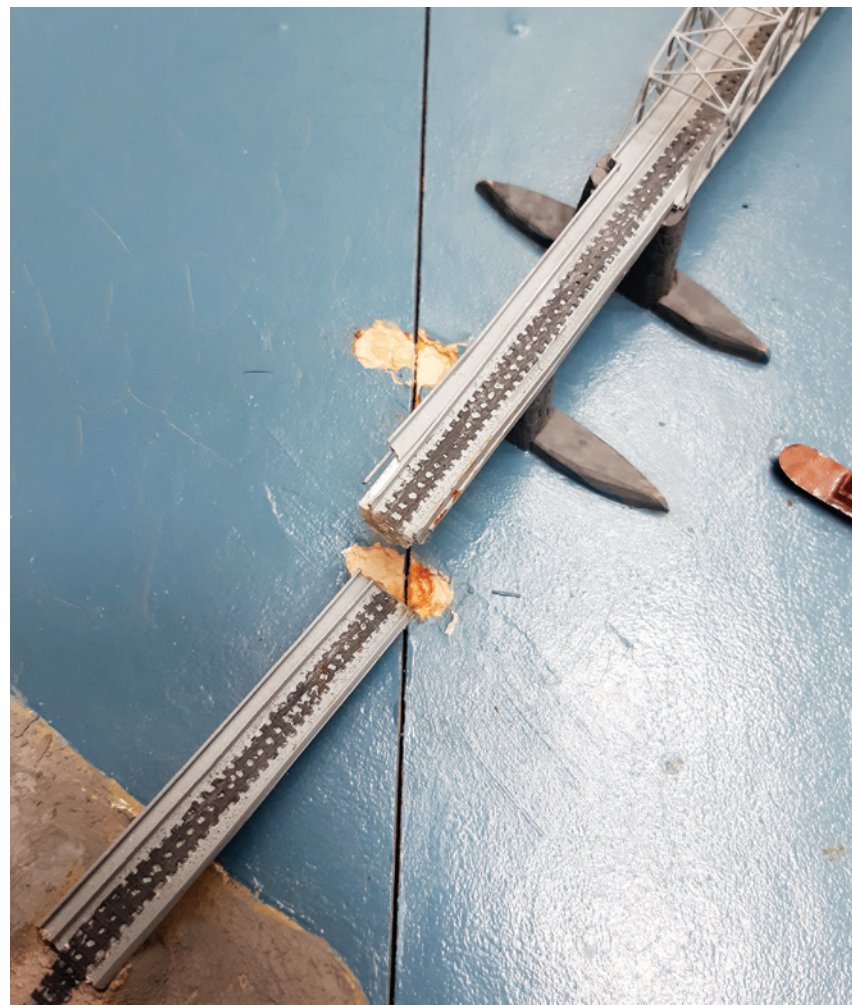
Tervahöyry on saanut lastin.

Matkustajalaiva oli revitty irti.

Matkustajalaiva paikoilleen liimattuna.

Moduulien saumojen kohdilla on vielä vähän liimattavaa ja retusoitavaa.

IIC:S 28TH BIENNIAL CONGRESS

-Current Practices and Challenges in Built Heritage Conservation - Virtuaalinen konferenssi, Skotlanti, 2.-6.11.2020

'Current Practices and Challenges in Built Heritage Conservation'

#IICCongress

TEKSTI: HEIDI ALANEN
KUVA: IICONSERVATION.ORG

Viime vuonna oli mahdollisuus osallistua etänä Skotlannissa järjestettyyn konferenssiin, joka keskittyi rakennetun kulttuuriperinnön konservointiin liittyviin käytänteisiin ja haasteisiin. Vallitsevan, Covid 19 -pandemian vuoksi konferenssi jouduttiin järjestämään verkossa, koska massatapahtumia suositellaan vältettäväksi. Konferenssi oli kaikkiaan hyvin järjestetty. IIC:n puolelta tuli ohjeet, miten konferenssiin kirjaututaan, ja heiltä sai myös apua, jos sattui oman kirjautumisensa kanssa sekoilemaan. Heiltä tuli myös tietopaketti, miten nettisivustolle pääsee, mitkä virtuaaliset kiertueet ja esitelmät ovat saatavilla myöhemmin ja mitkä ovat ohjelmassa liveosioita. Lisäksi kongressin järjestäjät kehottivat osallistujia osallistumaan keskusteluun yhdessä muiden kanssa. Tällaiset virtuaaliset konferenssit ovat toisaalta hyvä asia, koska silloin voi osallistua esitelmien kuunteluun käte-

västi omalta työpisteeltä käsin. Matkustaminen itse paikan päälle koko viikoksi on itselle suorastaan mahdoton. Lisäksi tällainen etä tapahtuma kerää enemmän ihmisiä yhteen, useammasta maankolkasta, yhteisten asioiden ympärille. Tämän kyseisen konferenssin esitelmät ja virtuaaliset kierrokset olivat saatavilla kuukauden ajan, alkaen konferenssin aloituspäivästä. Tämä seikka helpotti oman aikataulun tekemistä. Esitelmiä ja kierroksia pystyi katsomaan ja seuraamaan miten itselle sopi, omien työaikojen ja työtilanteen puitteissa. Tallenteissa oli sekin hyvä puoli, että niissä oli transkriptiot videoiden vieressä, josta näki esitelmätekstin ja siihen pystyi palaamaan, jos joku asia meni ohi korvien tai ymmärryksen. Tätä mahdollisuutta ei ole paikan päällä. Liveosiot jäivät valitettavasti itsellä seuraamatta, koska eivät osuneet omiin aikatauluihin. Esitelmien aiheet käsittelivät kaikkea mahdollista, mikä liittyi rakennettuun kulttuurihistoriaan. Käsiteltäviä aihe-

ta olivat niin seinämaalauksien konservointiin liittyvät haasteet sekä laastin ja rappauksien ylläpitoon liittyvät kysymykset. Edelleen käsiteltiin kirkkojen ja katedraalien kunnossapitoon liittyviä eettisiä aiheita. Lisäksi käsiteltiin historiallisissa kohteissa olevien kokoelmien hoitoon liittyviä ongelmia ja tietenkin käsiteltiin kosteuteen, värinään ja valoon liittyviä kokeita ja seurantoja. Hyvin kattavasti kyllä kaikkea. Mutta vaikka kuukausi tuntuu pitkältä ajalta, niin siltikään kaikkia tarjolla olleita esitelmiä ja kierroksia ei ehtinyt katsomaan. Tästä syystä olisikin hienoa, jos ainakin virtuaaliset kierrokset olisivat edelleen mahdollisia katsoa. Näin pääsisi pienelle lomareissulle, ja siten pakoon vallitsevaa todellisuutta.

Kirjoittaja on esinekonservattori ja työskentelee Riihisaaressa (Saimaan luonto- ja museokeskus, Savonlinnan maakuntamuseo)

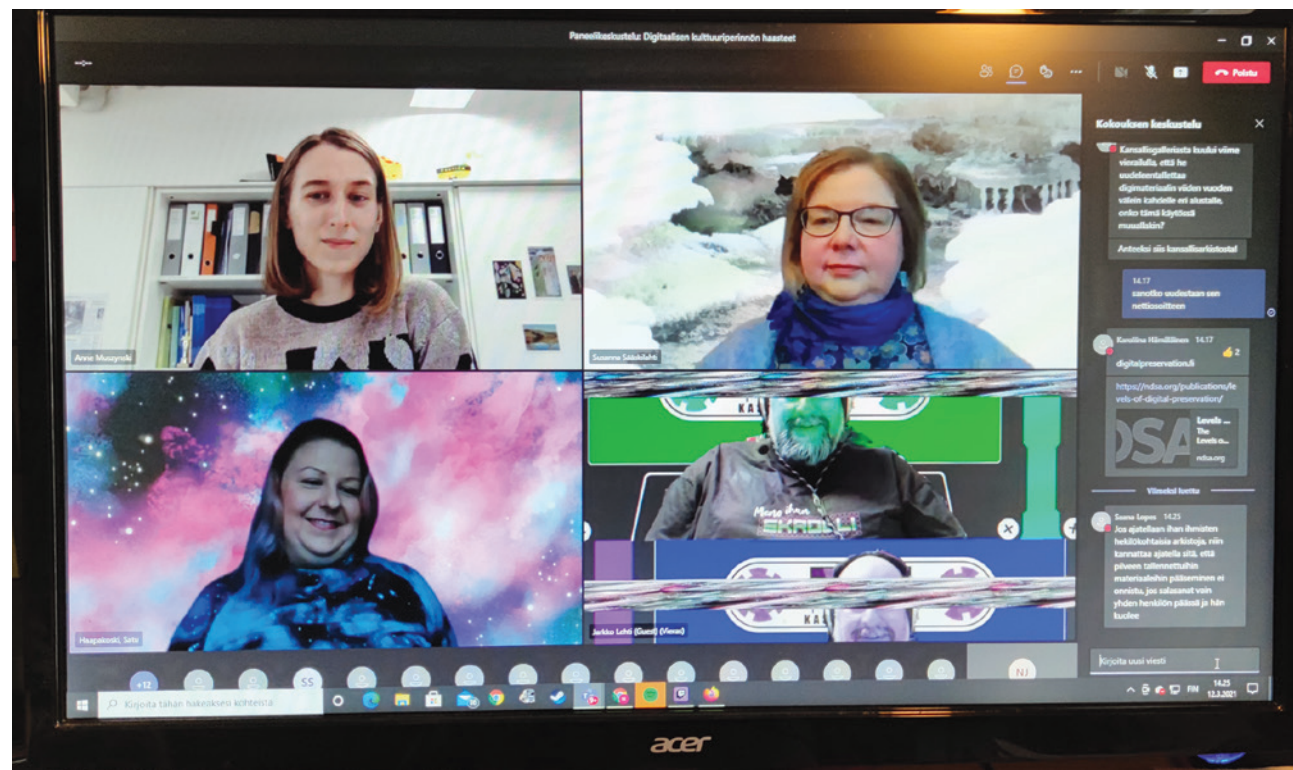
KEVÄÄN KOULUTUSPÄIVÄN AIHEENA DIGITAALINEN KULTTUURIPERINTÖ

TEKSTI JA KUVA: NINA JOLKKONEN-PORANDER

Keskustelun aiheena oli Digitaalisen kulttuuriperinnön säilyttämisen haasteet, joiden esipohjoja olivat Kiasman mediataiteen pitkäaikaissäilytyksen projektipäällikkö **Susanna Sääskilahti**, Kasettilamereiden digiarkeologeihin kuuluva **Jarkko Lehti** sekä Serlachius-museon konservattori **Anne Muszynski**. Konservattoriiliiton puolesta keskustelua johti aiheeseen vihkiytynyt **Satu Haapakoski**. Tunnin mittaisen keskustelun aika-

na kävi selväksi, että mediataiteen ja digitaalisen kulttuuriperinnön säilyttämisen haasteista tarvitaan lisää keskustelua, koulutusta, tutkimusta, ajatustyötä, tietoisuuden lisäämistä ja kirjallisuutta. Kuulijat olivat kiitollisia keskustelun avaamisesta ja toivoivat mm. mediataiteen työryhmän perustamista, joka päätettiin heti organisoida. Työryhmään voi ilmoittautua kuka tahansa PKL-jäsen, eikä työryhmään kuuluminen velvoita mihinkään.

Työryhmän tarkoituksena on olla viestintä- ja tiedonvälityskanava aiheesta kiinnostuneille. Nimenomaan verkostoitumista tarvitaan tämän aiheen ympärillä, ettei kaikkien tarvitse pätkäillä samoja asioita alusta pitäen. Työryhmä voisi myös olla mukana organisoimassa lähitulevaisuudessa, kenties jo ensi keväänä, koulutuspäivää digitaalisten kohteiden konservomisesta ja säilyttämisestä. Sillä tähän aiheeseen palaamme vielä!

Kevään koulutuspäivän keskustelupanelistit olivat Anna Muszynski, Susanna Sääskilahti, Jarkko Lehti ja emäntänä Satu Haapakoski.

Paneelikeskustelua edelsi kaksipäiväinen kansainvälinen etäseminaari, jonka aiheena oli the Digital Technology and Heritage, Challenges and Issues. Seminaarin järjestivät Ranskan kulttuuriministeriö, The French National Research Agency (ANR) ja the JPI Cultural Heritage. Päätimme järjestää kevään koulutuspäivän tämän etäseminaarin puitteissa, koska koronarojoitukset estävät edelleen kokoontumiset. Meillä on vielä opittavaa kansainvälisiltä toimijoilta digitaalisten

hyödyntämiselle on vain mielikuvitus (ja kukkaro) rajana. Täytyy myöntää, että minulta meni suurin osa simultaanitulkatuista esityksistä yli hilseen, mutta seminaari herätti kuitenkin paljon ajatuksia ja ymmärrystä digitaalisten tekniikoiden mahdollisuuksista. Metropoliassa mietitään parhailaan mediataiteen ja digitaalisen kulttuuriperinnön säilyttämisen haasteita koulutuksen näkökulmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa Metropolian hanketta, jonka tavoitteena on

hankkeelle, joka tallentaa ja julkaisee Suomen mediataiteen historiaa. Tänä kerrottiin ylen uutisissa kryptotaiteesta, joka on kaikkein uusimpia ilmiöitä taiteessa. Kryptotaiteen säilyttämiseen liittyvissä kysymyksissä menee vielä monen museoimisen pääpyörälle. Aihe on siis äärimmäisen ajankohtainen. Siksi myös Konservattoriiliitto aikoo kääriä hihat ja järjestää jäsenilleen lisää tiedotusta ja koulutusta aiheesta.

”Tää tuli tosi tarpeeseen!” Näin lausahti yksi koulutuspäivämme päätteeksi järjestettyyn paneelikeskusteluun osallistunut kuulija.

tekniikoiden hyödyntämisessä. Digitaalinen kulttuuriperintö on valtava aihe, joka sisältää niin mediataiteen, pelit, ohjelmistot, laitteet, tallenteet eri muodoissa kuin myös äänen, liikkeen, rakennusten, taiteen jne dokumentointia ja tutkimista. Näyttelyissä digitaalisilla mallinnuksilla ja vaikkapa lisätyllä todellisuudella voidaan saada lisää elämyksellisyyttä ja esineiden tutkimisessa digitekniikoiden

mediataiteen konservoinnin kehitys, kartoitus- ja tiedotustarpeiden selvittäminen.

Suomen mediataideverkosto puolestaan toteutti syksyllä 2020 esiselvityshankkeen, jossa kartoitetaan suomalaisen mediataiteen historian arkistoinnin, tutkimuksen ja historiankirjoituksen tilaa. Selvityshankkeessa laaditaan suunnitelmaa laajalle MEHI – mediataiteen historia-

Kirjoittaja on mm. taidekonservattori ja PKL:n uusi puheenjohtaja

<https://minedu.fi/-/okm-myonsi-avustuksia-museoiden-digitaalihakkeisiin-digitaalisen-kulttuuriperinnon-saatavuuteen-ja-sailyttamiseen-seka-yleisten-kirjastojen-yhteisiin-palveluihin>

<https://www.av-arkki.fi/utiset/esiselvitys-suomalaisen-mediataiteen-historiasta/>

<https://yle.fi/utiset/3-11831377>

SUOMEN VÄRIYHDISTYKSEN IIRIS-PALKINTO 2021

AIC International Colour Association on valinnut kevätpäivän tasauksen (21. maaliskuuta) kansainväliseksi väripäiväksi. Päivän tarkoitus on juhlistaa väriä ja kiinnittää siihen huomiota ihmiskuntaa yhdistävänä ilmiönä sekä nostaa esiin väriin liittyviä tapahtumia ja saavutuksia.

Iiris-palkinto jaetaan tunnustuksena teoksesta tai tapahtumasta, jossa värin taitava käyttö on huomattavalla tavalla lisännyt ympäristön viihtyisyyttä, tuonut myönteisiä elämyksiä, parantanut elämän laatua tai lisännyt turvallisuutta tai jossa värin tutkimus on merkittävällä tavalla syventänyt väritietoutta.

Jakamalla tunnustuksen yhdistys haluaa kiinnittää huomiota värin käytön mahdollisuuksiin visuaalisen kokemusmaailman ja ympäristön keskeisenä tekijänä. Suomen Väriyhdistyksen Iiris 2021 myönnetään konservattori **Malla Tallgrenille** hänen työstään taidemaalauksen materiaalien asiantuntijana ja opettajana. Tallgren on kolmenkymmenen vuoden aikana kehittänyt maalauksen materiaaliopin kokonaisuuden, jota hän opettaa Taideyliopiston Kuvataideakatemiassa. Vuoden kestävien opintojen aikana käsitellään maalaus pohjamateriaaleja, väriaineiden koostumusta ja ominaisuuksia, sideaineita ja eri maalaus tekniikoita. Näillä kaikilla osa-alueilla on oma erillinen vaikutuksensa värin ilmenemiseen. Tallgrenin johdolla monet taideopiskelijat ovat tutustuneet menetelmiin, joilla voi löytää maalaukseen sopivia väriaineita luonnosta.

Ekologiset kysymykset ovatkin olleet Tallgrenin opetuksessa jatkuvasti läsnä. Kuvataide alalla joudutaan yhä käyttämään terveydelle haitallisia aineita. Sen vuoksi Tallgren on kursseillaan opastanut taiteilijoita myös työsuojelukysymyksissä. Taidemaalauksen tarkoitettujen materiaalien määrä ja laatu on nykyään monenkirjava, mikä on aiheuttanut haasteita taidemaalarin työhön.

Tallgren on vuosien mittaan jakanut tietoa tarjolla olevien taidemateriaalien elinkaaresta ja painottanut tätä koskevan luotettavan tiedon hakemisen merkitystä. Kuvataideakatemiassa innostavana ja pidettynä opettajana tunnettu Malla Tallgren on luennoinut säännöllisesti myös Taidemaalariilitossa jakaen materiaalitietoutta koko ammattikunnalle. Hän on vuosia antanut myös puhelinneuvontaa materiaaleihin liittyvissä kysymyksissä yksittäisille taiteilijoille.

Suomen väriyhdistys

Suomen väriyhdistys on väriä työseen käyttävien ja tutkivien ammattilaisten yhteydenpitoverkosto ja tiedotuskanava. Yhdistyksen päämääränä on edistää väritutkimusta ja hyvää värin käyttöä, ylläpitää kansainvälistä yhteyksiä ja tehdä suomalaista väritietoutta ja taitoa tunnetuksi maailmalla.

Iiris-palkinnon aikaisemmat saajat: 2020 tutkija ja kääntäjä **Pirkko Holmberg**, 2019 elokuvaaja, värimää-

rittäjä **Pentti Keskimäki**, 2018 myyntipäällikkö **Leif Wikgren**, 2017 tekstiilitaiteilija **Inka Kivalo**, 2016 taidemaalari **Carolus Enckell**, 2015 lavastus- ja valaistussuunnittelija **Markku Uimonen**, 2014 Helsingin Kaupungin rakennusvalvontavirasto, Tikkurila Oyj ja Metropolia Ammattikorkeakoulun paperikonservoinnin koulutusohjelma, 2006 web-designer **Päivi Hintsanen**, 2005 työryhmä Värien maailma lasten infotio-osastolla (lastenhoitaja **Marina Hietala**, lastenhoitaja **Margit Pasola**, osastonhoitaja **Annika von Schantz** ja Sairaanhoidaja **Arja Wessman**) HYKSin Lasten ja nuorten sairaalan osasto.

Yhdistyksen verkkosivuilla www.svy.fi on lisää tietoa muun muassa Iiris-palkinnon aikaisemmista saajista.

Saara Pyykkö

Puheenjohtaja, Suomen väriyhdistys SVY ry
E-mail: saara.pyykkko@aalto.fi
Puhelin: +358-40-5125144

Suomen väriyhdistyksen

Iiris 2021

on tänään myönnetty

Malla Tallgrenille

hän työstään taidemaalauksen materiaalien asiantuntijana ja opettajana

INTERNATIONAL COLOUR DAY
21 MARCH
Established by AIC - International Colour Association

Helsingissä 21.3.2021

Saara Pyykkö
Puheenjohtaja
Suomen väriyhdistys

Hiukan materiaalien tunnistuksesta - puu

TEKSTI: ELVIIRA HEIKKILÄ

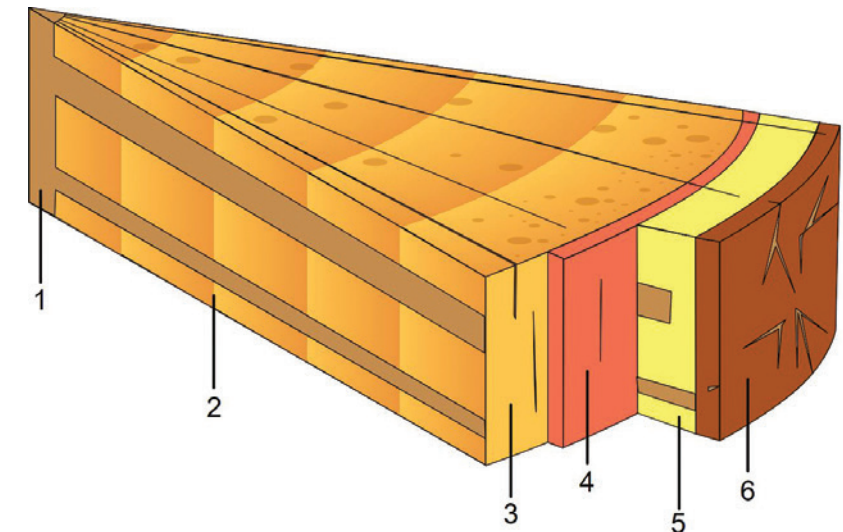
Konservattori-lehdeltä on toivottu artikkeleita ja tietopaketteja materiaalien tunnistuksesta. Kukaan varsinainen asiantuntija ei valitettavasti ole vielä tarttunut kirjoitustehtävään, joten ajattelin jakaa hie- man omia vinkkejäni. Ehkä niistä on jollekin apua, vaikka en opettaja tai vuosikymmenien kokemustietoa jakava "superammattilainen" olekaan. Puu on minulle tutuin aine, sillä olen tehnyt puutöitä lapsesta asti.

Puu materiaalina

Puuta on käytetty kautta ihmiskunnan historian, vaikkakaan esihistorian ajalta ei ole säilynyt juuri mitään objekteja. Orgaanisena aineksena, lähinnä selluloosasta ja muista polysakkariideista koostuvana, se maatu melko helposti. Puu on ollut Suomessa hyvin yleinen arkipäiväisten esineiden aine vielä 1900-luvun alussakin. Siitä on tehty kaikkea mahdollista ruoasta jal-

kineisiin ja köysistä vesijohtoihin. Edelleenkin sitä käytetään etenkin rakentamisessa, sisustuksessa, keittiötarvikkeissa, leluissa, tekstiileissä ja tietenkin painotuotteissa. Digitaaliset julkaisut eivät ole korvanneet sanoma-lehtiä tai kirjoja, ja monet tahot julkaisevat edelleen paperisia esitteitäkin. Puusta kehitetään jatkuvasti uusia tuotteita etenkin rakentamiseen, mutta myös tekstiili- ja ruokateollisuus tutkii jatkuvasti uusia käyttömahdollisuuksia ja -muotoja.

Kuva Wikimedia commons

Puun rakenne: 1. sydänpuu, 2. vuosirengas, 3. puuaines, 4. jälsi, 5. nila, ja 6. kaarna.

Kuva: Elina Heikkilä

Puulajien ja pintakäsittelyaineiden vertailunäytteitä. Onpa joukossa nahanpalojakin.

Suurin osa ihmisistä varmastikin erottaa puun muista materiaaleista, kuten muovista. Esimerkiksi tulostettu puukuviokalvo ei ulkonäöstään huolimatta tunnu samalta kuin varsinainen orgaaninen aines, vaikka pinnassa olisi jopa kohokuviointi esittämässä puun rakennetta. Puu tuntuu huoneenlämpöiseltä ja koostuu niin sanotuista syistä, jotka johtuvat puun pääsolukon rakenteesta. Puun pintaan kohdistuvassa rasituksessa vahvemmat syyt jäävät pintaan, kun niiden välisen pehmeämpi puuaines kuluu pois. Puussa erottuu paljaalla silmällä myös vuosirenkaat eli lustot, jotka näkyvät poikkileikkauksessa raitoina. Väriero johtuu solujen koosta eri vaiheessa puun kasvua. Vuosirenkaita hyödynnetään dendrokronologiassa eli puun iänmäärittämisessä.

Puulajien tunnistamisesta

Maailmassa tunnetaan noin 45 000 puulajia, joista Suomen alueella kasvaa noin 25. Nykyään yleisimmät Suomessa käytetyt puulajit ovat mänty, koivu ja kuusi. Aiemmin täälläpäin on käytetty paljon myös haapaa, leppiä, pihlajaa, katajaa, pajuja ja metsälehmusta. Jälkimmäinen jopa lähes hävitettiin niinenkiskonnalla. Tyylihuonekaluista tuttuja puulajeja ovat mahonki, pähkinä, tammi, saarni, tiikki ja pyökki. Aiemmin käytettyä aitomahonkeja (Swietenia) ei enää käytännössä saa mistään, sillä ne ovat uhanalaisia tai erittäin uhanalaisia. Nykyään mahonkina käytetään useimmiten afrikanmahonkia (Khaya ivorensis) tai sapelimahonkia (Entandrophragma cylindricum). Puulajit

jaetaan lehtipuihin ja havupuihin solukkorakenteen perusteella. Havupuut yleensä mielletään pehmeämmiksi ja kosteutta kestävämmiksi kuin lehtipuut, mutta tämä ei pidä paikkaansa kaikkien puulajien kohdalla.

Käytännöllisin tapa tunnistaa puulajeja, kuten monia muitakin materiaaleja, on silmämääräinen tarkastelu. Tähän kannattaa käyttää vertailuaineistoa. Puuaineksessa on toki eroja kasvuvyöhykkeen, mikroilmaston ja muiden paikallisolosuhteiden vuoksi. Myös ulkoiset vauriot vaikuttavat puuhin niiden kasvaessa. Tästä hyvä esimerkki on linnunsilmävaahtera, jonka epäsäännöllisen pikku renkaista koostuvan kuvioinnin aiheuttaa sieni. Pienheköjä palikoita ja viulun paloja tunnetuista näytteistä voi koota tauluiksi tai sarjoiksi. Irtonaiset tai irrotettavat

Kuva: Wikimedia commons

Poikkileikkauspinta omuafrikanmahongista (Entandrophragma candollei).

Kuva: Wikimedia commons

Säteensuuntainen leikkauspinta samasta puusta (Entandrophragma candollei).

näytteet ovat siitä käteviä, että ne voi tuoda hyvin lähelle tunnistettavaa esinettä. Painollakin on merkitystä, sillä puulajien lujuus eli tiiviyys vaihtelee paljon, tästä tutuin esimerkki lienee erittäin kevyt balsapuu. Puuta verrattaessa kannattaa kiinnittää huomiota syykuvioinnin lisäksi muuhun rakenteeseen, sillä ydinsäteiden leveys ja solujen koko tekevät puusta karkea- tai hienoaaineista, puhutaan myös karkea- ja hienosyisyydestä. Tästä kertovat myös työstöjäljet, esimerkiksi vaahtera on kovaa ja hiukankin tylsempi terä repii sitä. Lehtipuulajien solurakenne on monimutkaisempi kuin havupuiden. Havupuulajien erottaminen paljaalla silmällä onkin paljon vaikeampaa kuin lehtipuiden, jopa mahdotonta. Muutenkin suositellaan mikroskooppista tunnistamista varmuuden saamiseksi. Mikroskooppitutkimus vaatii enemmän harjoittelua kuin paljaalla silmällä tunnistaminen.

Siihen on paljon hyviä neuvoja ja vertailukuvia muun muassa teoksessa Mikä puu – mistä puusta ja Identifying wood (ks. lista jutun lopussa).

Miksi puulajien tunnistusta tarvitaan?

Puu on puuta, voisi joku ajatella. Mitä väliä lajilla on? Puulajien ominaisuudet kuitenkin eroavat niin paljon toisistaan, joten paikkapala on syytä valita huolella. Eri puulajit elävät ja väännyvät eri tavalla, lisäksi pinnan väri voi muuttua toisenlaiseksi. Petsin, maalin tai muun väriaineen imeytyminen ja kuluminen voi myös olla erilaista. Lisäksi kiinnostavaa esinetutkimuksen kannalta on, mitä puuta on käytetty mihinkin tarkoitukseen. Puulaji voi myös kertoa esineen alkuperästä tai valmistajasta.

Antoisia tunnistamistuokioita!

▼▼
"Käytännöllisin tapa tunnistaa puulajeja, kuten monia muitakin materiaaleja, on silmämääräinen tarkastelu."

Kirjoittaja on koulutukseltaan puuartaani ja huonekalukonservaattori (AMK), työskentelee tällä hetkellä Kuopion Kulttuurihistoriallisessa museossa kovien materiaalien konservaattorina.

Luettavaa:

Fagerstedt Kurt, Pellinen Kerttu, Saranpää Pekka, Timonen Tuuli 1996. Mikä puu – mistä puusta. Yliopistopaino, Helsinki.

Hagelstam Wenzel, Nevaluoma Kari-Otso, Hagelstam Katja 2005. Suomalaista talonpoikaisantiikkia. Karisto Oy, Hämeenlinna.

Helsingin kaupunginmuseo 2011. Made In Helsinki 1700–2012 – helsinkiläisen työn helmiä kolmelta vuosisadalta. Aldus Oy, Lahti.

Hoadley, R. Bruce 1998. Identifying wood. Taunton Press Inc, USA.

Kokki Kari-Paavo, Aminoff Arthur, Morelius Bernt, Tamminen Marketta, Tarna Tauno, Forslund Ritva 2005-2006. Suomen antiikkiesineet I-4 + hakemis to: Kustavilaisuudesta empireen; Renessanssista rokokoon;

Jugendista modernismiin; Kertaustyyli. WS Bookwell Oy, Porvoo.

Metsälä Harri 2000. Puukansa. Sarma-la Oy / Rakennusalan kustantajat RAK, Helsinki.

Pro Puu -keskus. <https://puuproffa.fi/>

Puuinfo Oy. <https://puuinfo.fi/>

Rivers Shayne, Umney Nick 2012. Conservation of Furniture. Routledge, UK.

Scott Ernest 1984. Suuri puutyökirja. Kustannus Oy Tammi, Helsinki.

Unger, A., Schniewind, Arno, Unger, W 2001. Conservation of Wood Artifacts - A Handbook. Springer, Germany.

Vuorela Toivo 1975. Suomalainen kansankulttuuri. WSOY, Porvoo.

tehtaiden tuoteluettelot, esim.

"Huonekalutehdas **Juho Konttinen** Osa- keyhtiö Kuopiossa", vuoden 1923 tuoteluette- lon näköispainos Kuopion kult. hist. Museo 1996. Kirjapaino Arsmat Oy, Kuopio. löytyy myös sähköisenä versiona <https://digi.kansalliskirjasto.fi>

Konservointipalvelu Heidi Wirilander

tarjoaa asiantuntija- ja luennointipalveluita:

- tekstiilikonservointiin
- ennaltaehkäisevään konservointiin
- inventointiin
- kokoelmaturvallisuuden kehittämistä
- kirkkojen perus- ja ylläpitosiivouksen suunnitteluun
- kulttuuriperinnön pelastussuunnitteluun.

Tiedustele ja pyydä tarjousta:

gsm: +358 40 533 4915

heidi.wirilander@pp.inet.fi ja

konservointipalvelu.heidi.wirilander@pp.inet.fi

www.konservointipalvelu.fi

Heidi Wirilander, FM,
konservattori YAMK,
Siivoustyön ohjaaja eat

Konservointipalvelu
Heidi Wirilander
www.konservointipalvelu.fi

Konservattori, tervetuloa alasi ammattijärjestöön!

Tiesitkö, että
meihin voit
liittyä
myös yrittäjänä?

M MUSEOALAN
ammattiliitto

Lue lisää ja liity:
museoalanammattiliitto.fi
[@museoalan](https://twitter.com/museoalan)

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO ry

NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDET FINLAND rf

NORDIC ASSOCIATION OF CONSERVATORS FINNISH SECTION ra

TOIMINTAKERTOMUS

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry (PKL) on Nordiska konservatorförbundetin (NKF) vuonna 1963 perustettu jäsenjärjestö. Pohjoismaiden osastojen välisenä yhteistyölimenä toimii Liittoneuvosto, joka muodostuu kunkin maan puheenjohtajasta ja liittoneuvoston puheenjohtajasta.

Konservaattoriliitto toimii valtakunnallisesti eri konservointialojen, museoalan ja kulttuuriperinnön säilyttämisen toimijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää konservointialan kehitystä, kulttuuriperinnön suojelun merkityksen esiintuomista, konservattoreiden ammattipätevyyden laatua sekä seurata alan koulutuksen määrän ja laadun riittävää tasoa. Yhdistys valvoo myös osallistaan ammattikunnan sosiaalisia etuja ja konservaattori-nimikkeen käyttöä. Konservaattoriliitto on ainoa konservointialan yhdistys Suomessa.

JÄSENYYS YHDISTYKSESSÄ

Konservaattoriliiton jäsenyys perustuu ammattimaiseen konservointialalla työskentelyyn, joka pohjautuu konservaattorin koulutukseen. Konservaattorin ammatillisen pätevyyden määrittämisen perusteena ovat euroopan eri konservointialan järjestöjen yhteisen organisaation European Confederation of Conservators-Restorers' Organisationin (E.C.C.O.) laatimat määritelmät alan ammattiosaamisesta ja koulutuksesta sekä International Council of Museumsin (ICOM) museoalan eettiset ohjeet.

Yhdistyksen jäsenluokkia ovat opiskelijajäsen, varsinainen jäsen, liitännäisjäsen ja yhteisökannattajajäsen. Eläkeläisille myönnetään 50 % alennus jäsenmaksusta. Kunniajäsenyys voidaan myöntää ansioituneelle jäsenelle hallituksen päätöksellä. Konservaattoriliitto on yhtä kuin sen jäsenet. Jäsen ten toivotaan vaikuttavan yhdistykseen osallistumalla aktiivisesti sen toimintaan ja vaikuttamalla positiivisesti konservoinnin asioiden edistämiseen. Kaikki jäsenet voivat tuoda ehdotuksia, ideoita ja toiveitaan yhdistyksen toiminnasta esille vuosikokouksissa tai laittaa viestiä suoraan hallitukselle. Yhdistyksen internet-sivuilta löytyy sekä hallituksen että toimihenkilöiden yhteystiedot. Uudet jäsenet hyväksyy hallituksen esityksestä yhdistyksen vuosikokous. Jäsenasioita hoitaa hallituksen jäsenistöstä valitsema jäsenasiainsihteeri.

HALLITUS

Hallitus edustaa yhdistystä ja toimii jäsenistön tavoitteiden toteuttamiseksi. Hallitus laatii yhdistyksen nimissä annettavat kannanotot, selvitykset ja lausunnot. Hallitus ja toimihenkilöt huolehtivat koulutuspäivien ja vuosikokousten järjestämisestä, Konservaattoriliiton lehden julkaisemisesta ja www-sivujen sisällöstä. Hallituksessa on kahdeksan jäsentä, joista yksi on puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtaja. Hallituksen valitsevat jäsenet syksyn vuosikokouksessa. Hallituksen työtä tukevat sihteeri, taloudenhoitaja, jä-

senasiainsihteeri ja tiedottaja, jotka hallitus valitsee jäsenistöstä. Hallituksen jäsenet, sihteeri, taloudenhoitaja, jäsenasiainsihteeri ja tiedottaja on vapautettu jäsenmaksuvelvollisuudesta. Muut toimihenkilöt saavat 50 % alennuksen jäsenmaksusta.

Hallitus kokoontuu vuoden aikana n. 6 kertaa vuosisuunnitelman mukaisesti. Tarpeen vaatiessa pidetään lisäksi puhelin- ja sähköpostikokouksia. Hallituksen toiminnan ja työskentelyn ohjenuorana toimii Konservaattoriliiton hallitus- ja toimihenkilötyöskentelyn käsikirja, jota päivitetään vuosittain.

YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Yhdistyksen vuosikokoukset ovat sääntömääräiset kevä- ja syyskokous, jotka pidetään mahdollisuuksien mukaan koulutuspäivän yhteydessä. Vuonna 2021 tavoitteena on päättää sääntömuutoksesta, joka mahdollistaisi myös etäosallistumisen vuosikokouksiin.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Konservaattoriliitto toimii kansainvälisesti aktiivisesti. Pohjoismainen yhteistyö hoidetaan ensisijaisesti Nordiska konservatorförbundetin liittoneuvoston ja yhteispohjoismaisten tapahtumien kautta. Pohjoismaisen konservaattoriliiton työtä ohjaava liittoneuvosto kokoontuu vuosittain, vuorotellen eri Pohjoismaissa. Kokoukseen osallistuu yleensä hallituksen pu-

heenjohtaja. Konservaattoriliitolla on yhteyshenkilöitä alan eri kansainvälisissä organisaatioissa, joissa he toimivat Konservaattoriliiton edustajina edistämässä konservoinnin asioita. Yhteyshenkilöt valitsee hallitus keskuudestaan tai jäsenistöstä. Yhteyshenkilöiden tulee toimia hallituksen kannanottojen mukaisesti raportoiden sekä hallitukselle että yhdistyksen jäsenille kansainvälisten organisaatioiden toiminnasta yhdistyksen lehdessä ja sähköisissä medioissa.

Konservaattoriliitto on E.C.C.O.:n täysjäsen ja maksaa sille jäsenmaksua. Yhdessä E.C.C.O.:n kanssa pyritään tarkentamaan konservaattorin ammattikuva ja selkeyttämään ammattinimikkeen käyttöä Euroopan tasolla. Konservaattoriliiton yhteyshenkilö edustaa Konservaattoriliittoa E.C.C.O. vuosikokouksessa, sekä tuo jäsenistön tietoon järjestön toimintaa, kuten tiedot sähköisen tiedotuslehden E.C.C.O. Reportsin ja E.C.C.O. Short Newsin ilmestymisestä. E.C.C.O.:n ammatilliset ohjeistot (I Ammattiala, II Eettinen ohjeisto, III Konservointialan koulutuksen perusvaatimuksia ja Säännöt) suomennettiin vuonna 2004 ja ne on luettavissa konservaattoriliiton verkkosivuilla. E.C.C.O.:n laatima Competences for Access to Conservation-Restoration Profession -julkaisu valmistui vuonna 2011. Se on ensimmäinen kokonaisvaltainen esitys konservoinnin ammattialan harjoittajien pätevyysvaatimuksista.

Nordiska konservatorförbundet on maailmanlaajuisesti toimivan The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works -järjestön (IIC), pohjoismainen jäsenjärjestö.

Konservaattoriliitto on kansainvälisen Europa Nostra -järjestön (EuNo) jäsen ja maksaa sille jäsenmaksua. Järjestön Suomen osasto perustettiin vuonna 2011. Sen jäsenenä PKL osallistuu Suomen kulttuuriperinnön suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn. Konservaattoriliiton yhteyshenkilö edustaa Konservaattoriliittoa EuNo:n

vuosikokouksessa, sekä tuo jäsenistön tietoon järjestön toimintaa.

Konservaattoriliitto on standardisoimisjärjestö CENin CEN/TC 346 "Conservation of cultural heritage" kansallisen seurantaryhmän jäsen, ja maksaa sille jäsenmaksua. Se toimii eurooppalaisen standardisoimisjärjestö CENin alaisena. Komitea vastaa kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvien standardien valmistelusta. Konservaattoriliiton yhteyshenkilö edustaa Konservaattoriliittoa CEN:in toiminnassa, sekä tuo jäsenistön tietoon kulttuuriperintöä koskevia standardiehdotuksia jäsenistön tarkasteltaviksi ja kommentoitaviksi.

KOULUTUS

Konservaattoriliitto järjestää jäsenistölleen vuosittain koulutuspäiviä konservointiin, kokoelmanhallintaan, näyttelytoimintaan ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvistä ajankoh- taisista ja alaa edistävästä teemoista. Koulutuspäivien tarkoituksena on myös tuoda konservointia tunnetuksi suurelle yleisölle sekä edistää vuoropuhelua muiden museo- ja kulttuuriperintöalan toimijoiden kanssa. Koulutuspäivät pyritäänkin järjestämään yhteistyössä alan eri järjestöjen, museoiden tai muiden kulttuuriperinnön suojeluun ja tutkimiseen liittyvien tahojen kanssa. Koulutuspäivät ovat jäsenille yleensä maksuttomia, muilta peritään maksu.

Varsinaisten jäsenten jatkokoulutautumista ja seminaarimatkoja tuetaan harkinnan mukaan apurahoilla hallituksen päätöksellä.

VIESTINTÄ

Yhdistys julkaisee Konservaattori-lehteä. Lehdessä julkaistaan alaan liittyviä artikkeleita, tutkimusraportteja, tekniikkaesittelyitä ja matkakertomuksia. Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa. Lehti julkaistaan sekä painettuna että sähköisenä Konservaatto-

riliiton internet-sivuilla. Lehdellä on oma työryhmä. Myös henkilöiden jotka eivät ole jäseniä, on mahdollista tilata lehti maksua vastaan.

Konservaattoriliitolla on internet-sivut osoitteessa www.konservaattoriliitto.fi. Vuonna 2018 uudistetuilla sivuilla on kirjautumisen takana jäsenosio, jonka kautta jaetaan jäsenille yhdistyksen virallisia asiakirjoja. Sivuston kautta on myös saatu käyttöön sähköpostitse toimiva jäsenpostituskana, joka toimii yhdistyksen virallisena jäsentiedotuskanavana. Niille joiden s-postiosoite ei ole yhdistyksen tiedoissa, lähetetään kokouskutsut postitse. Tämän listan kautta hallitus tiedottaa jäsenille vain yhdistyksen toimintaan liittyviä asioita. Tiedotusvälineenä toimii myös julkinen konservattoreiden sähköpostilista osoitteessa konservaatorit@lists.oulu.fi. Kyseinen sähköpostilista ei ole Konservaattoriliiton virallinen tiedotuskanava, eikä Konservaattoriliiton ylläpitämä, mutta se toimii erinomaisena tiedotuskanavana ammatin liittyvis- sä asioissa. Kuka tahansa voi lähettää tälle listalle viestejä.

Konservaattoriliitto toimii sosiaalisessa mediassa Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä. Kanavilla viestitään konservaattoriliiton toiminnasta sekä muista konservattoreita kiinnostavista asioista sosiaalisen median tapaan. Sosiaalisen median hallinnoinnista vastaa hallitus.

Nordiska konservatorförbundet julkaisee yhteispohjoismaista vertaisarvioitua julkaisua MOK (Meddelser om konservering), jonka toimittamisesta vastaavat kaikki jäsenmaat yhdessä. Kaikilla jäsenmailla on oma yhteyshenkilö lehden toimituksessa. Lehti ilmestyy kerran vuodessa. Lehteen voi kirjoittaa artikkeleita englannilla, skandinaavisilla kielillä tai suomeksi. Lehti julkaistaan sähköisenä Nordiska konservatorförbundetin yhteisillä internet-sivuilla osoitteessa www.nordiskkonservatorforbund.org. Niiden kautta pääsee myös kaikkien eri jäsen-

maiden osastojen sivuille ja siellä on tietoa yhteisistä tapahtumista ja koulutuksista.

Vuoden 2020 aikana Konservaatto- riliitto päivitti verkkosivustonsa saa- vutettavuusdirektiivin mukaiseksi. Vuoden 2021 aikana kiinnitetään myös yhdistyksen jäsentiedottamisessa ja verkkosivujen uuden sisällön tuotta- misessa huomiota saavutettavuusseik- koihin ja pyritään näin tuottamaan entistä saavutettavampaa tietoa yhdis- tyksen toiminnasta.

TALOUS

Konservaattoriliiton toiminta pe- rustuu jäsenmaksuihin ja jäsenten vapaaehtoiseen työhön. Yhdistyksellä ei ole palkattuja toimihenkilöitä. Julkisista varoista haettavalla toimin- ta- avustuksella rahoitetaan jäsenille suunnatut koulutuspäivät, kansainvä- linen toiminta sekä jäsentiedotuksen (konservaattoriliiton lehti ja www- si- vut) aiheuttamat kulut.Päivittäisestä taloushoidosta vastaa hallituksen jäsenistöstä valitsema taloudenhoitaja. Yhdistyksen kirjanpidon hoitaa ulko- puolinen tilitoimisto. Toiseksi varsi- naiseksi tilintarkastajaksi pyydetään syyskokouksen valitsema ja hyväksymä ammattimainen tilintarkastaja, jolle maksetaan palkkio laskua vastaan-

MUU TOIMINTA

Konservointialan tunnettuuden pa- rantamiseen panostetaan myös vuon- na 2021. Yhteistyön muotoja muiden kulttuuriperinnön parissa toimivien yhdistysten ja toimijoiden kanssa ke- hitetään erityisesti koulutuspäivien yhteydessä ja viestintäkanavien muo- dossa.

Yhteistyötä konservointialan opis- kelijoihin ja oppilaitoksiin vahviste- taan ja toimintatapoja kehitetään

edelleen. Konservaattoriliiton edustaja osallistuu konservointikoulutuksen neuvottelukunnan kokouksiin. Tavoit- teena on saada opiskelijat liittymään jäseniksi jo opiskeluaikana ja siten luoda heille mahdollisuuksia verkos- toitua ja tutustua ammatissa toimiviin Konservaattoriliiton jäseniin. Yhdistys jakaa stipendejä ansioituneille vasta- valmistuneille opiskelijajäsenille.

Yhdistyksessä toimii erikoistumi- salakohtaisia työryhmiä. Työryhmät kokoontuvat ja suunnittelevat toimin- taansa itsenäisesti, mutta Konservaat- toriliiton nimissä järjestettävästä oh- jelmasta tulee ilmoittaa hallitukselle. Työryhmät voivat hakea hallitukselta avustusta toimintaansa.

Vuonna 2021 Pohjoismaisen konser- vaattoriliiton Suomen osaston asbesti- ja haitta-ainetyöryhmä (AHA-ryhmä) osallistuu yhteistyökumppanina TTL:n ja Helsingin yliopiston tohtorikoulu- tettavan Henna Sinisalon tutkimus- hankkeeseen, jossa selvitetään museo- työympäristöjen biologisia ja kemialli- sia vaaratekijöitä sekä museotyötä tekevien henkilöiden käsityksiä työ- ympäristöihin liittyvistä riskeistä. AHA-ryhmä on keskeinen yhteistyöt- aho, jolta saadaan hankkeelle asian- tuntija- apua. Konservaattoriliiton jul- kaisemassa Konservaattori-lehdessä voidaan julkaista hankkeeseen liitty- viä uutisia ja artikkeleita. Konservaat- toriliitto tulee myös hyödyntämään tutkimustuloksia konservaatto- reiden koulutustilaisuuksissa mahdollisuuksien mukaan.

Hallitus 28.10.2020

PKL TALOUSARVIO 2021 (SULUISSA ARVIO 2020, 201

•			
TULOT			
•			
•			
• 5001 Jäsenmaksut (12 097, 12 029)	määrä	á hinta	11636
• Varsinaiset ja liitännäisjäsenet	141	50	7050
• Opiskelijajäsenet	83	42	3486
• Eläkkeellä olevat jäsenet	14	25	350
• Kunniajäsenet	5	0	0
• Yhteisökannattajajäsenet	4	125	500
• Jäsenmaksusta vapautetut	11	0	0
• 50 % alennuksen saaneet toimihenkilöt	10	25	250
•			
• 3901 Muut tulot (750, 750)		750	
• Koulutuspäivien tuotot, ei-jäsenten osallistumismaksut 10 x 50€=	500		500
• Lehden myyntitulo 50 €/vuosi	250		
•			
• 5021 Mainostulot (1 750, 1 800)		350	
• www-sivujen mainostuotot	0		
• Lehden mainostuotot	350		
•			
• Tulot ilman toiminta-avustusta		12736	
•			
• 7501 Toiminta-avustukset (12 000, 12 000)		12000	
• OKM toiminta-avustus	12000		
•			
•			
TULOT JA VARAINHANKINTA YHTEENSÄ (26 529, 26 730)			24736
•			
•			
MENOT			
•			
• 4400 Hallituksen kulut (1 700, 1 700)		1280	
• Hallituksen kokouskulut: kahvitukset 6 x 80		480	
• Hallituksen kokouskulut matkakulut 6 x 90		540	
• Hallituksen kokouskulut:tilavuokrat		260	
•			
• 4410 Vuosikokoukset (1 600, 1 600)		1200	
• Vuosikokousten tarjoilut ja mahd. tilavuokrat			
•			
• 4350 Jäsenkoulutus (3 800, 3 800)		3800	
• Koulutuspäivien menot: kahvit, tilavuokrat, bussit, puhujien palkkiot, muut menot, yms.			
•			
• 4330 Jäsentiedotus (5 710, 5 640)		5610	
• Lehden paino- ja postikulut 2 x 2500€	5000		
• Lehti muut kulut: lehtikokoukset 4 x 50€	200		
• Lehti muut kulut: taittolisenssit 4 x 40€	160		
• Jäsenpostitusten materiaali, postimerkit, mustekasetit, laskutus Yhdistysavaimessa			250
• 4340 Ilmoitus- ja mainoskulut (1190, 980)		1010	

•		
•		
• Yhdistyksen tunnettuutta lisäävät toimet		
• www-sivujen vuosikulut	450	
• www-sivujen päivittäminen	250	
• Opiskelijoiden tapahtuma	250	
• Muut	80	
•		
• 4214 Työryhmät (900, 900)	900	
• Työryhmien toimintaan hallitukselle esitellyn suunnitelman mukaisesti (esim. erikoistumisalojen työryhmien tapaamisten kahvit, työryhmien opintomatkat)		
•		
• 4460 Toimistokulut (300, 300)	350	
• Puhelin- ja postituskulut, postilokero, tulostepaperit, värikasetit (ei jäsentiedotus)		
•		
• 4470 Kirjanpito (1 600, 1600)	1400	
• Tilitoimiston ja tilintarkastajien kulut		
•		
• 4480 Palvelumaksut (350, 350)	350	
• Lähinnä pankkimaksut		
•		
• 4490 Muut kulut + järjestöpalvelut (300, 300)	120	
•		
• 4450 Stipendit (800, 600)	600	
•		
• 4370 Kansainvälinen järjestötoiminta, ECCO (2 100, 2 500)		1900
• ECCO:n jäsenmaksu	1300	
• ECCO-yhteyshenkilön matkakustannukset	600	
•		
• 4420 NKF-Liittoneuvosto (1 800, 1 800)	1800	
• NKF:n liittoneuvoston kulut	600	
• NKF liittoneuvoston vuosikokoukseen osallistujien matkakustannukset		700
• MOK-yhteyshenkilön matkakustannukset (lasku tulee liittoneuvoston kautta)		500
•		
• 4360 Meddelelser om konservering (2 800, 2 800)	2800	
• "MOK lehden maksu 1 x 2800€		
• "	2800	
•		
• 4390 Europa Nostra (750, 750)	750	
• Järjestön jäsenmaksu	250	
• Yhteyshenkilön matkakustannukset	500	
•		
• 4380 CEN-standardiseurantaryhmän jäsenmaksu (900, 900)		900
•		
• Menot yhteensä (26 600, 26 520)	24770	
•		
•		
•		
•		
• Varsinaisen toiminnan tuotto-/kulujäämä (-3, 9)		-34
• Tähän lasketaan menojen ja tulojen + varainhankinnan erotus.		
• Mikäli miinuksella, vähintään sen verran tulee olla pankkitilillä edellisen vuoden lopussa.		

Monialaista konservointipalvelua

Meiltä Konservointikillasta saat monipuoliset esine-, tekstiili- ja maalaustaiteen konservoinnin palvelut. Tarjoamme myös asiakkaan tarpeiden mukaan räätälöidyt museopalvelut.

Ota yhteyttä!

info@konservointikilta.fi
 www.konservointikilta.fi
 Sorvaajankatu 9A, Helsinki

KONSERVINTIKILTA

044 240 9205 | esineet
 044 776 5555 | tekstiilit
 044 244 3951 | maalaukset